

A. KÖÖRNA

MAJANDUSLIKUS
VÕISTLUSES
KAPITALISMIGA
VÕIDAB
SOTSIALISM

A-17346 II

EESTI NSV POLIITILISTE JA TEADUSALASTE
TEADMISTE LEVITAMISE ÜHING

A. KÕORNA

MAJANDUSLIKUS
VÕISTLUSES
KAPITALISMIGA
VÕIDAB
SOTSIALISM

Nr. 315

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS · TALLINN 1961

33 M

K 98

Kaane kujundanud L. Kruusmaa

~~N~~ 2

Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu

~~78600~~

187390

SISSEJUHATUS

«Maailmas käib vaidlus selle üle, missugune ühiskonnakord võimaldab tagada kõigi tööga loodud hüvede õiglast jaotamist ning teha nii, et ei oleks vaeseid ega rikkaid, et isegi eos ei oleks kadedust ning ammugi mitte vaenu. Meie, kommunistid, oleme seisukohal, et niisuguseks ühiskonnaks on kommunistlik ühiskond. Vaidlus selle üle, missugune kord annab rahvastele rohkem ainelisi ja vaimseid hüvesid, peab lahenema mitte võitlusväljal, vaid rahulikus võistluses. Rahvad ise valivad ühiskonnakorra, mis saavutab selles võistluses parimad tulemused.»¹ Rahulik majanduslik võistlus sotsialismi ja kapitalismi vahel on tänapäeva ühiskonna arenemise iseloomulikuks jooneks. Suur Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon avas inimkonnale tee kapitalismilt kommunismile üleminekuks. Sellest ajast peale sammub sotsialistlik süsteem majanduslikus võistluses kapitalismiga kindlalt otsustava võidu poole. Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei programm kuulutab maailma rahvastele, et kommunism on muutunud kaasaja kõige suuremaks jõuks, ühiskonnaks, mida rajatakse maakeratohutu suurte avarustel. Sotsialistlik maailmasüsteem määrab käesoleval ajastul inimkonna arenemise suuna ja iseärasused. Juba lähemal ajal tagab ta oma ülekaalu kapitalistlikust maailmasüsteemist inimtegevuse kõige otsustavamas sfääris — materiaalse tootmise alal, jõudes ette kapitalistlikust süsteemist tööstusliku ja põllumajandusliku tootmise üldmahult. Kapitalistlik süsteem ei saa pidurdada ajaloo progressi. «Paratamatu lagunemisprotsess on haaranud kapitalismi tema alustest kuni latvadeni: tema majandusliku ja riikliku korra, poliitika ja ideoloogia. Imperialism on jäädavalt kaotanud võimu inimkonna enamiku üle.»²

¹ N. S. Hruštšov, Kõne Nõukogude—Rumeenia sõprusmiitingul 11. augustil 1961. a.

² Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei programm, Tallinn, 1961, lk. 23.

Sotsialistliku maailmasüsteemi peamine maa — Nõukogude Liit on seadnud eesmärgiks eelseisva 20 aasta jooksul luua kommunismi materiaalne tehniline baas ning ehitada põhiliselt üles kommunistlik ühiskond. Ajalooline NLKP XXII kongress kinnitas kommunismi ehitamise grandioosse plaani meie maal. Teistes sotsialistliku maailmasüsteemi maades viiakse lõpule sotsialismi ülesehitamine, ning nende maade rahvad hakkavad Nõukogudemaa eeskujul samuti kommunismi rajama. Sotsialismi-kommunismi tohutu suured majanduslikud eelised kapitalismi ees, sotsialismimaade vabade rahvaste loov töö, nende vennalik koostöö ja solidaarsus on kindlaks tagatiseks, et püstitatud ülesanded lahendatakse ja et saavutatakse võit kapitalismi üle rahulikus majanduslikus võistluses.

Käesolevas brošüüris püütakse anda lühike ülevaade kahe süsteemi ning nende süsteemide peamiste maade — NSV Liidu ja Ameerika Ühendriikide majandusliku võistluse senisest käigust ja perspektiividest NLKP XXII kongressi poolt vastuvõetud Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei programmi valgusel.

I. RAHULIKU KOOSEKSISTEERIMISE LENINLIK POLIITIKA

Kahe süsteemi rahuliku majandusliku võistluse aluseks rahvusvahelises ulatuses on rahulik kooseksisteerimine. Tingimustes, kus maailm on jagunenud kaheks süsteemiks, on erineva sotsiaalse korraga riikide rahuliku kooseksisteerimise poliitika ainuõige ja ainumõistlik. Sellepärast lähtuvadki sotsialistlikud maad oma välispoliitikas rahuliku kooseksisteerimise ja kapitalistlike maadega rahuliku majandusliku võistluse leninlikust printsiibist.

Mis on rahuliku kooseksisteerimise leninlik printsiip, milles ta avaldub?

Juba enne Oktoobrirevolutsiooni võitu V. I. Lenin, lähedes kapitalistlike maade majandusliku ja poliitilise ebaühtlase arengu seadusest, jõudis järeldusele, et sotsialistlik revolutsioon võidab esialgu ühel või mitmel maal ja selle tõttu tekib ajalooline epohh sotsialistliku revolutsiooni võidust esimesel maal kuni kommunismi lõpliku võiduni kogu maailmas, kapitalistliku süsteemi lõpliku likvideerimiseni. Seejuures tõestas V. I. Lenin, et sel perioodil on võimalik ja paratamatu erinevate majandussüsteemide — sotsialismi ja kapitalismi rahulik kooseksisteerimine ja majanduslik võistlus.

Nõukogude riigi loomisest alates kuulutas Kommunistlik Partei rahuliku kooseksisteerimise printsiibi oma poliitika aluseks. Esimeseks Nõukogude valitsuse dekreediks oli rahudekreet. Kuid sel ajal sundisid imperialistlikud riigid Nõukogudemaale peale sõja.

Välismaise sõjalise interventsiooni ja kodusõja perioodil olid Nõukogude valitsuse püüdlused suunatud samuti rahulike suhete loomisele kapitalistlike maadega. Lenin pidas sel ajal võitlust «pahempoolsete kommunistidega», trotskistidega ja buhhaarinlastega, kes astusid rahuliku kooseksisteerimise vastu, ei uskunud sotsialismi võidusse ühel maal ning propageerisid marksismile võõrast revolutsioonide «tagantlökkamise» teooriat.

Pärast kodusõda ja välismaise interventsiooni purustamist põhjendas V. I. Lenin kahe süsteemi rahuliku koosseksisteerimise vajadust mitte ainult sõjalises suhtes, vaid ka majanduslikul alal. Vestluses ameerika korrespondendi Lincoln Eyrega 1920. aasta veebruaris ütles V. I. Lenin: «Ma ei näe mingeid põhjusi, miks selline sotsialistlik riik, nagu meie oma, ei võiks omada piiramatuid ärisuhteid kapitalistlike maadega. Meie ei ole selle vastu, et kasutada kapitalistlikke vedureid ja põllutöömehi, miks siis nemad peavad vaidlema selle vastu, et kasutada meie sotsialistlikku nisu, lina ja plaatinat? Eks sotsialistlikul nisul ole ju samasugune maitse kui mis tahes muul nisul, kas pole nii?»³

Kapitalistliku süsteemiga suhtlemise aluseks pidas V. I. Lenin kahe süsteemi võrdõiguslikkuse tunnustamist, kaubanduse ja majanduslike suhete arendamist vastastikuse kasusaamise põhjal. V. I. Lenin tõestas, et kapitalistlikud maad on sunnitud sotsialistliku süsteemiga looma majanduslikke suhteid. Seda põhjustab rahvusvaheline tööjaotus riikide vahel, imperialismi positsioonide nõrgenemine seoses kapitalismi üldkriisi algusega, imperialistlike vastuolude teravnemine, Nõukogudemaa kasvav rahvusvaheline autoriteet, suurenev majanduslik ja sõjaline võimsus.

Rahuliku koosseksisteerimise leninlike põhimõtteid arendas edasi NLKP XX, XXI ja XXII kongress. NLKP XXII kongressil vastuvõetud NLKP uus programm rõhutab: «Sotsialistlike ja kapitalistlike riikide rahulik koosseksisteerimine on inimühiskonna arenemise objektiivne vajadus. Nõukogude Liit on järjekindlalt kaitsnud ja kaitseb ka edaspidi erineva ühiskonnakorraga riikide rahuliku koosseksisteerimise poliitikat.»⁴

Mida tähendab rahuliku koosseksisteerimise poliitika tänapäeva tingimustes? «Kõige lihtsamal viisil tähendab ta sõjast kui vaidlusküsimuste lahendamise vahendist loobumist. Kuid sellega ei ole siiski ammendatud rahuliku koosseksisteerimise mõiste. Peale mittekallaletungi kohustuste eeldab ta samuti kõigi riikide kohustust mitte rikkuda teineteise territoriaalset terviklikkust ja suveräänsust mitte mingil määral ja vormis ja mitte mingisugusel

³ «Eesti Kommunist», 1957, nr. 11, lk. 11.

⁴ Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei programm, lk. 55, 56.

ettekäändel. Rahuliku kooseksisteerimise printsiip tähendab teiste maade siseasjadesse vahelesegamisest loobumist eesmärgiga muuta riigikorda või elulaadi, või mõnedel teistel motiividel. Rahuliku kooseksisteerimise doktriin näeb samuti ette, et poliitilised ja majanduslikud suhted riikide vahel peavad olema rajatud poolte täieliku võrdsuse ja vastastikuse kasusaamise alusel.»⁵

Rahuliku kooseksisteerimise poliitika vastab kõigi rahvaste põhilistele huvidele, kõigi nende huvidele, kes ei taha uusi veriseid sõdu ja taotlevad püsivat rahu. See poliitika soodustab sotsialismi positsioonide tugevnemist, sotsialistlike maade prestiiži ja rahvusvahelise mõju kasvu, tõstab kommunistlike parteide autoriteeti ja mõju kapitalistlikes maades. Rahu on sotsialismi ustav liitlane, sest aeg töötab sotsialismi-kommunismi kasuks, kapitalismi vastu. Rahulik kooseksisteerimine ei tähenda, nagu väidavad revisionistid, lahtiütlemist klassivõitlusest. Rahuliku kooseksisteerimise tingimustes tekivad soodsad võimalused klassivõitluse arendamiseks kapitalistlikes maades ja rahvusliku vabadusvõitluse arendamiseks asumaades ning sõltuvates riikides. Teiselt poolt aitavad revolutsioonilise klassivõitluse ja rahvusliku vabadusvõitluse edusammud omakorda kindlustada rahulikku kooseksisteerimist.

Erineva ühiskonnakorraga riikide rahulik kooseksisteerimine ei tähenda sotsialistliku ja kodanliku ideoloogia leppimist. Überpöördukt -- see eeldab töölisklassi, kõigi kommunistlike parteide järjest intensiivsemat võitlust kommunistlike ideede triumfi eest.

Seega on rahuliku kooseksisteerimise poliitika oma sotsiaalselt olemuselt proletariaadi pingelise majandusliku, poliitilise ja ideoloogilise võitluse vorm imperialismi agressiivsete jõudude vastu rahvusvahelisel arenil. Kuid riikide ideoloogilisi ja poliitilisi vaidlusküsimusi ei tule lahendada sõja abil. Tänapäeval on küsimus asetatud nii -- kas erineva sotsiaal-majandusliku süsteemiga riikide rahulik kooseksisteerimine või laastav sõda. Muud väljapääsu ei ole.

Kommunistid näevad ainsa teena riikide rahulikku kooseksisteerimist. Kommunistlike ja töölisparteide esindajate

⁵ Н. С. Хрушев, Мир без оружия -- мир без войны, т. 2, Госполитиздат, 1960, lk. 46.

1960. aasta novembrikuu nõupidamise avalduses märgitakse, et sotsialistlike maade kommunistlikud ja töölisparteid hoiavad ka edaspidi sihikindlalt kurssi erineva ühiskonnakorraga riikide rahulikule kooseksisteerimisele, teevad kõik selleks, et päästa rahvad uue sõja õudustest ja viletsustest.

Kommunismi võiduks ei ole vaja sõda. Meie veendumus kommunismi võidus on rajatud sellele, et sotsialistlikul tootmisviisil on otsustavad paremused kapitalistliku tootmisviisiga võrreldes. Just sellepärast vallutavad marksismileninismi ideed järjest rohkem kapitalistlike maade laiade töörahvahulkade teadvust, nii nagu nad vallutasid miljonite inimeste teadvuse meie maal ja rahvademokraatiamaades. Kapitalism hukkub temale omaste sisemiste antagonistlike vastuolude teravnemise tõttu, mis loovad objektiivsed ja viimastest tingitud subjektiivsed eeldused sotsialistliku revolutsiooni võiduks. Kuid marksismileninismile on võõras revolutsioonide «eksportimine».

Need, kes ei näe maailmas tänapäeval toimunud muutusi, väidavad, et imperialism sünnitab paratamatult sõdu ja sellepärast ei ole rahuliku kooseksisteerimise poliitika reaalne. Niikaua kuni püsib imperialism, on tõepoolest sõdade tekkimise oht olemas. Kuid tänapäeval ei tohi ignoreerida jõudude vahekorra muutumist sotsialismi kasuks, sotsialistliku maailmasüsteemi ja rahujõudude võimsust ning kasvu. Nüüd on saabunud aeg, millal võib nurja ajada imperialistlike agressorite katseid maailmasõda valla päästa. Maailmasõda on võimalik ära hoida sotsialistliku maailmaleeri, rahvusvahelise tööliklassi, rahvusliku vabastusliikumise, kõigi sõja vastu väljaastuvate maade ja kõigi rahuarmastavate jõudude ühiste jõupingutustega.

Eespool öeldust järeldub, kuivõrd absurdsed ja alusetud on Nõukogude riigi välispoliitikat laimavate imperialismi propagandistide väited selle kohta, nagu oleks Nõukogude Liit alles 1953. aastast alates hakanud teostama rahuliku kooseksisteerimise ja rahuliku majandusliku võistluse poliitikat. Kahe süsteemi rahuliku kooseksisteerimise ja rahuliku majandusliku võistluse poliitika — see on leninlik poliitika, millest on Nõukogude riik lähtunud oma olemasolu esimestest päevadest alates. Seega ei ole rahuliku kooseksisteerimise poliitika mitte konjunktuuri küsimus, taktikaline küsimus, nagu sisendab kapitalistlike maade rahvastele imperialistlik propaganda, vaid sotsialistliku

süsteemi olemusest tulenev, sotsialistlike maade poliitika põhisuund. «Sõdade lõppemine, rahu rahvaste vahel, riisumiste ja vägivalda lõpetamine — see on just meie ideaal,»⁶ ütles V. I. Lenin.

Mida võidaksid käesoleval ajal maailma rahvad rahu-likust kooseksisteerimisest, kui pannakse piir relvastumise võidujooksule, teostatakse desarmeerimine, kehtestatakse püsiv rahu ning sõjad oleksid välistatud rahvusvahelisest poliitikast?

Sõjad on tekitanud maailma rahvastele loendamatuid kannatusi ja põhjustanud viletsust ning hädasid. Esimeses maailmasõjas kaotas inimkond surmasaanutena 10 miljonit inimest ja kaks korda niipalju sai haavata. Teises maailmasõjas sai surma 32 miljonit ja haavata 35 miljonit inimest. Sõjad on toonud endaga kaasa tohtu suurte rikkuste hävimise, mille on loonud tööliklass. Maailma riikide sõjalised kulud Esimese maailmasõja ajal moodustasid 95 miljardit dollarit. See sõda läks maksma rohkem kui kõik sõjad kokku 112 aasta jooksul enne seda. Teise maailmasõja kulud olid kokku 1029 miljardit dollarit, kusjuures sõjast osavõtnud riikide varanduslikud kahjud moodustasid 801 miljardit dollarit. Sellest üksnes Nõukogude Liidu sõjalised kahjud 485 miljardit dollarit ehk 2569 miljardit rubla (selleaegse kursi järgi). Viimane summa ületab kapitaalvahetuste üldsumma nõukogude võimu aastate jooksul kokku kuni 1958. aastani.

Pärast Teist maailmasõda moodustasid üksnes NATO sõjalisse blokki kuuluvate riikide sõjalised kulutused NATO eksisteerimise esimese kümne aasta jooksul 553,7 miljardit dollarit. Keskmiselt kulutavad maailma riigid aastas umbes 100 miljardit dollarit sõjalistel eesmärkidel. Perioodil 1914—1959 moodustasid maailma riikide sõjalised kulud ja Esimese ning Teise maailmasõja materiaalsed kahjud kokku 3173 miljardit dollarit. Ameerika Ühendriikide majandusteadlase J. Oseri andmeil oleks vaja seljeks, et varustada Aasia, Aafrika, Ladina-Ameerika ja Okeania vähearenenud riike tööstusseadmetega ja põllumajandusmasinatega samal hulgal, nagu oli neid Ameerika Ühendriikides enne Teist maailmasõda — 1763 miljardit dollarit. Ülejäänud 1410 miljardi dollari eest võiks ehitada 50 miljonit elumaja, 100 000 koolimaja ja 20 000 haiglat.

⁶ V. I. Lenin, Teosed, 21. kd., lk. 261.

Kõikide riikide relvastatud jõudude koosseisus on käesoleval ajal umbes 20 miljonit inimest. Iga sõduri kohta tuleb vähemalt 4—5 inimest teenindavat personali, s. o. sõjamaterjalide ja relvade tootjad jt. Seega on sõjalised jõud eemaldanud umbes 100 miljonit peamiselt töövõimelist meest tootlikust tööst. See on niisama palju inimesi kui Inglismaa, Prantsusmaa, Saksa FV, Itaalia ja Hispaania töötav elanikkond kokku.

Järelikult vabastaks desarmeerimine, sõdade jäädav likvideerimine maailma rahvad tohutu raskest koormast, mis lasub neil maksudena. Ei oleks tarvis enam kulutada umbes 100 miljardi dollari suurust varandust kasutult, 100 miljonit inimest võiks asuda tootlikule tööle — materiaalsete hüvede tootmisele, mida vajavad inimesed oma igapäevaseks eluks.

Sõjalised kulud purustavad halvaloomulise kasvajana kapitalistliku majanduse kudesid ja imevad välja elumahla kapitalistlike riikide töötavast elanikkonnast.

Maakera rahvaste absoluutne enamus võidab seega rahulikust kooseksisteerimisest. Sõjad on vastuolus maailma rahvaste eluliste huvidega. Ainult käputäis sõjatöötajaid — monopoliste — ja agressiivselt meelestatud sõjaväeline juhtkond imperialistlikes maades soovivad uue sõja vallapäästmist ning teevad selleks ettevalmistusi. Kuid õnneks ei ole sõdade vallapäästmine üksi nende otsustada. Kui see oleks nende teha, siis oleksid nad inimkonna juba tõuganud uue maailmasõja hädade ja õuduste keerisesse. On möödas aeg, mil imperialistid võisid oma meelevalla kohaselt otsustada, kas sõda tuleb või mitte. Nüüd on tekkinud reaalsed jõud, mis on suutelised imperialistide agressiivseid plaane nurja ajama. Sõdade fataalset paratamatust ei ole.

Niisiis, sotsialistliku ja kapitalistliku süsteemi rahulik kooseksisteerimine ja majanduslik võistlus on maailma ajaloolise arenemisprotsessi objektiivne paratamatus.

II. KAHE SÜSTEEMI MAJANDUSLIKUS VÕISTLUSES ON SAABUNUD UUS ETAPP

Sotsialistliku ja kapitalistliku süsteemi majanduslik võistlus on läbinud rea ajaloolisi etappe, alates sotsialistliku revolutsiooni võidust Venemaal.

Oktoobrirevolutsioon oli esimeseks väljakutseks kapitalistlikule süsteemile, mida kodanlased ei osanud sel ajal kaugeltki õigesti hinnata ja ette näha. Näiteks aastail 1917—1919 kirjutas «New York Times» 91 korda, et nõukogude võimu päevad on loetud. Ameerika ajakirjanik R. Wilton oma raamatus «Venemaa agoonia», mis ilmus New Yorgis 1919. aastal, kirjutas: «... bolševism ei ole võimeline looma, vaid vastupidi, ta toob endaga kaasa ainult hävingu... Majanduslikust seisukohast on nõukogude režiimi edasine eksisteerimine võimatu, poliitilisest seisukohast — absurd.»⁷ 5. jaanuaril 1918 kirjutas inglise ajaleht «Daily Telegraph»: «Nõukogude valitsus võib langeda iga hetk ja ükski tervelt mõtlev inimene ei hakka kinnitama, et ta peab vastu üle kuu aja.»

Majanduslik võistlus algas sotsialismile äärmiselt ebasoodsates tingimustes. Tsaari-Venemaa oli majanduslikult mahajäänud maa. Iseloomustades Tsaari-Venemaa mahajäämist teistest imperialistlikest suurriikidest, kirjutas V. I. Lenin 1913. a. augustis: «Venemaa jääb uskumatult, ennenägematult mahajäänud maaks, puruvaeseks ja poolmetsikuks, mis on varustatud kaasaegsete tootmisvahenditega neli korda viletsamini kui Inglismaa, viis korda viletsamini kui Saksamaa ja kümme korda viletsamini kui Ameerika.»⁸

Enne Esimest maailmasõda moodustas Tsaari-Venemaa elanikkond 7,8 protsenti maakera elanikkonnast. Tsaari-Venemaa oli elanikkonna suuruselt maailmas kolmandal kohal. Kuid ta tootis ainult 2,6 protsenti maailma tööstustoodangust. Tsaari-Venemaa jäi Ameerika Ühendriikidest maha tööstustoodangu mahult 8 korda, Inglismaast 4,5 korda ja Saksamaast 5,9 korda, tööstustoodangu hulgal iga elaniku kohta aga veelgi rohkem. Masinaid toodeti Venemaal 1913. aastal 40 korda vähem kui Saksamaal ja 33 korda vähem kui Ameerika Ühendriikides. 1913. aastal oli Venemaal tööviljakus 9 korda madalam kui Ameerika Ühendriikides, 4,9 korda madalam kui Inglismaal ja 4,7 korda madalam kui Saksamaal. Kui võrrelda Tsaari-Venemaa ja Ameerika Ühendriikide tööstustoodangu taset 1913. aastal, siis tähtsamate tööstustoodanguliikide osas oli Venemaa mahajäämus järgmine:

⁷ R. Wilton, Russian Agony, New York, 1919, lk. 335.

⁸ V. I. Lenin, Teosed, 19. kd., lk. 263.

Tsaari-Venemaa ja Ameerika Ühendriikide tööstus 1913. aastal

Toodanguliik	Mõõtühik	Venemaa	USA
Elektrienergia	miljardit kWh	1,9	22,5
Kivisüsi	miljonit t	29,1	516,9
Nafta	"	9,2	34,1
Teras	"	4,2	31,8
Puuvillane riie	miljardit m	2,6	5,7
Villane riie	miljonit m	103,0	473,0
Nahkjalsid	miljonit paari	60,0	265,9

Venemaa majanduslikku mahajäämust suurendas veelgi Esimene maailmasõda ja kodusõda, mis tekitasid rahvamajandusele suurt kahju. 1920. aastaks vähenes tööstustoodangu maht Venemaal, võrreldes sõjaeelsega, 7 korda.

Seega oli sotsialistlik riik ajalooliste tingimuste tõttu äärmiselt ebasoodsas olukorras, võrreldes kapitalistliku süsteemiga.

Sellele kõigele vaatamata alustas nõukogude rahvas kangelaslikku tööd sotsialismi ülesehitamiseks. V. I. Lenin väljendas sel ajal nõukogude rahva usku ja veendumust sotsialismi võidusse järgmiste sõnadega: «Olen kindel, et nõukogude võim jõuab kapitalistidele järele ja neist ette ning et me saame mitte ainult puhtmajanduslikku kasu.»⁹

Tuginedes sotsialistliku korra eelistele arendas nõukogude rahvas ennastalgavat võitlust maa majandusliku mahajäämuse likvideerimiseks ja sotsialistliku majanduse ülesehitamiseks. Kiire tööstusliku arengutempo tõttu tegi Nõukogude Liidu majandus viisaastakute vältel enneolematu hüppe ajalooliselt kõige lühema ajaga.

NLKP XVIII kongressi ajaks, 1939. aasta alguseks, oli NSV Liidu tööstustoodang, võrreldes tähtsamate kapitalistlike maadega, suurenenud järgmiselt:

	NSV Liit	USA	Inglismaa	Saksamaa
1913. a.	100,0	100,0	100,0	100,0
1938. a.	908,8	120,0	113,3	131,6

Üksikute toodanguliikide osas oli kasv Ameerika Ühendriikidega võrreldes järgmine:

⁹ V. I. Lenin, Teosed, 31. kd., lk. 420.

Tööstustoodangu kasv NSV Liidus ja USA-s aastail 1913—1937

Toodanguliik	Mõõtühik	1913. a.		1937. a.	
		NSVL	USA	NSVL	USA
Elektrienergia	miljardit kWh	1,9	22,5	36,2	146,5
Kivisüsi	milj. t	29,1	516,9	128,0	451,2
Nafta	"	9,2	34,1	28,5	172,9
Teras	"	4,2	31,8	17,7	51,4
Puuvillane riie	miljardit m	2,6	5,7	3,4	8,0
Villane riie	milj. m	103,0	473,0	108,0	394,0
Nahkjälatsid	milj. paari	60,0	265,9	182,9	412,0

NLKP XVIII kongressil konstateeriti: «Me oleme tähtsamatest kapitalistlikest maadest ette jõudnud tootmis-tehnika ja tööstuse arendamise tempo suhtes. Kuid sellest on vähe. Neist tuleb ette jõuda ka majanduslikult.» Läh-tudes saavutatud tasemest, võis Nõukogude Liit juba 1939. aastal seada endale eesmärgiks ette jõuda lähema 10—15 aasta jooksul tähtsamatest kapitalistlikest maadest majan-duslikult, s. o. toodangu hulgalt iga elaniku kohta.

Sel ajal jäi Nõukogude Liit Ameerika Ühendriikidest maha toodangu hulgalt iga elaniku kohta — elektrienergia osas 5,2 korda, kivisüsi osas 4,8, nafta osas 7,8, malmi osas 3,3, terase osas 3,7, gaasi osas 42,7, tsemendi osas 4,7 korda. Tööstustoodangu üldmaht, arvestatuna iga elaniku kohta, oli NSV Liidus 6,6 korda väiksem kui Ameerika Ühend-riikides.

Niisiis, saavutades juba enne Teist maailmasõda töös-tustoodangu kogumahult esikoha Euroopas ja teise koha maailmas, võis nõukogude rahvas asuda selle perioodi majandusliku põhiülesande lahendamisele — järele jõuda ja mööduda kõige arenenumatest kapitalistlikest maadest toodangu hulgalt iga elaniku kohta.

Rahulik majanduslik võistlus katkestati imperialistide poolt vallapäätetud maailmasõjaga. Nõukogude rahvas astus Suurde Isamaasõtta. Sõda katkestas NLKP XVIII kongressi poolt seatud majanduslike ülesannete täitmise reaks aastateks. Sõjategevuse ja fašistliku okupatsiooni tõttu purustati ja laostati terved majanduslikud rajoonid NSV Liidus. Suure Isamaasõja käigus purustati ja põletati maha fašistlike okupantide poolt 1710 linna ja üle 70 000 küla ning asula. Täielikult hävis 6 miljonit hoonet,

mille tõttu ligi 25 miljonit inimest jäi peavarjuta. Purustati 31 850 tööstusettevõtet, rüüstati ja laostati 98 000 kolhoosi, 1876 sovhoosi, 2890 masina-traktori-jaama.

Pärast Teist maailmasõda algas kahe süsteemi majanduslikus võistluses uus etapp. Kapitalistlikust süsteemist langes välja rida riike Kesk- ja Kagu-Euroopas ning Aasias. Selle tulemusel kujunes sotsialistlik maailmasüsteem. Jõudude vahekord muutus järsult sotsialismi kasuks. Kapitalismi üldkriis süvenes, saabus selle teine etapp. Pärast seda, kui rahvademokraatiamaad taastasid sõjast kannatada saanud majanduse ja kui Nõukogude Liidus täideti edukalt rahvamajanduse taastamise ja arendamise neljas viisaastak (1946—1950), algas käesoleva sajandi teisest poolest sotsialistliku ehitustöö rindel sotsialismimaade võimas pealetung. Nõukogude Liit asus teostama viiendat viisaastakut (1950—1955) ja umbes samal ajal alustasid viisaastakuplaanide täitmist Bulgaaria ja Tšehhoslovakkia (1949), Ungari (1950), Rumeenia, Albaania ja Saksa DV (1951), Poola (6 aasta plaan 1950. aastal), Mongoolia RV (1948). 1953. aastal lõpetas rahvamajanduse taastamise ja asus esimese viisaastaku plaani täitmisele Hiina Rahvavabariik.

Selle etapi majandusliku arengu kokkuvõtteid tegi NLKP XXI kongress 1959. aasta jaanuaris. Selleks ajaks oli tööstuse kogutoodang Nõukogude Liidus suurenenud 1913. aastaga võrreldes 36 korda. Tööviljakus oli tööstuses tõusnud 10 korda. Suuri saavutusi konstateeriti teiste rahvamajandusharude, samuti teaduse, hariduse ja kultuuri osas.

Suured olid ka teiste sotsialistliku süsteemi maade saavutused. 1958. aastal oli sotsialistlikes maades tööstustoodang 5 korda suurem kui 1937. aastal. 1950.—1958. aastal suurenes Hiina Rahvavabariigis tööstustoodang 10 korda. Võrreldes sõjaeelsega kasvas tööstustoodang Poolas üle 5,5 korra, Tšehhoslovakkias 3,3 korda, Saksa Demokraatlikus Vabariigis üle 2,5 korra, Rumeenias 4 korda, Ungaris üle 4 korra, Bulgaarias 9 korda, Albaanias 18 korda. Korea Rahvademokraatlikus Vabariigis suurenes tööstustoodang 1949. aastaga võrreldes 3,5 korda.

Jõudude vahekorra muutumise tulemusel oli kujunenud välja järgmine suhe kahe süsteemi rahulikus majanduslikus võistluses:

Sotsialismi ja kapitalismi vahekord 1959. aastal
(protsentides, sulgudes 1917. a.)

	Sotsialistlik süsteem	Kapitalistlik süsteem
Territoorium . . .	26,0 (16,6)	74,0 (83,4)
Elanikkond . . .	36,0 (7,8)	64,0 (92,2)
Tööstustoodang . .	37,0 (3,0)	63,0 (97,0)

Siit, viiekümnendate aastate lõpupoole, algab uus, kolmas ja ühtlasi otsustav etapp sotsialismi ja kapitalismi rahulikus majanduslikus võistluses.

1960. aasta novembris Moskvas toimunud kommunistlike ja töölisparteide esindajate nõupidamise avalduses märgiti: «Sotsialistlik maailmasüsteem on astunud uude arenguetappi. Nõukogude Liidus toimub edukalt kommunistliku ühiskonna laiahaardeline ehitamine. Teised sotsialismileeri maad rajavad edukalt sotsialismi aluseid, mõned neist aga on juba jõudnud arenenud sotsialistliku ühiskonna ehitamise perioodi.»¹⁰

Sotsialismi ja kapitalismi majandusliku võistluse uuel etapil on ülesanne selles, et saavutada sotsialistliku süsteemi ülekaal kapitalistlikust süsteemist maailma tootangus, jõuda ette kõige arenenumatest kapitalistlikest riikidest ühiskondliku töö viljakuses ja saadava tootangu hulgalt iga elaniku kohta ning tagada kõige kõrgem elatustase maailmas.

Nõukogude Liit seab võistluse sel etapil ülesandeks majanduslikult ette jõuda Ameerika Ühendriikidest. Tootmistase Ameerika Ühendriikides on ülimaks piiriks, mileni kapitalismi majandus suutis tõusta. Järelikult tähendab Ameerika Ühendriikide taseme ületamine kapitalismi kõige kõrgemate näitajate ületamist. Seejuures ei ole Ameerika Ühendriikide majandusliku taseme saavutamine ja selle ületamine nõukogude rahva peaülesandeks. «See ei ole veel meie liikumise lõplik piir, vaid ainult otsustav etapp võistluses kapitalismiga,» ütles N. S. Hruštšov. Nõukogude rahva majanduslik peaülesanne seisab selles, et kahe aastakümnega luua kommunismi materiaalne tehniline

¹⁰ Kommunistlike ja töölisparteide esindajate nõupidamise avaldus, Tallinn, 1960, lk. 10.

baas. NLKP programmis on kavandatud konkreet-
sed ülesanded kommunismi põhiliseks ülesehitamiseks
Nõukogude Liidus. Kommunismi ehitamise ülesannete
lahendamine toimub etappide kaupa. Käesoleval etapil,
1961.—1970. aastail on kommunismi materiaalse tehni-
lise baasi loomise käigus ette nähtud saavutada toodangu
selline maht, arvestatuna iga elaniku kohta, mis ületaks
Ameerika Ühendriikide vastava taseme. Järelikult majan-
dusliku võistluse käesolev etapp langeb ühte esimese
etapiga kommunismi materiaalse tehnilise baasi loomises
Nõukogude Liidus. Kommunismi ülesehitamise teisel etapil
(aastail 1971—1980) ehitatakse Nõukogude Liidus põhili-
selt üles kommunism, luuakse kommunismi materiaalne
tehniline baas. Ameerika Ühendriigid jäävad sel etapil
järjest kaugemale maha Nõukogude Liidust.

Kuidas kulgeb käesoleval ajal kahe süsteemi rahulik
majanduslik võistlus tähtsamatel tootmisaladel?

III. SOTSIALISTLIKU MAJANDUSSÜSTEEMI EELISED TAGAVAD SOTSIALISMI VÕIDU KAPITALISMI ÜLE

Majandusliku võistluse käiku ja tulemusi iseloomusta-
vateks tähtsamateks näitajateks on toodangu absoluutne
maht, toodangu hulk iga elaniku kohta, tööviljakuse tase,
rahva materiaalne ja kultuuriline elatustase.

1. Tööstusliku tootmise kasv ning arengutempo sotsialistliku ja kapitalistliku süsteemi maades

Tähtsamate tööstustoodangu liikide osas oli 1960. aastal
sotsialistliku ja kapitalistliku süsteemi maade osatähtsus
järgmine:

Toodang	Osatähtsus protsentides	
	Sotsialism	Kapitalism
Elektrienergia	21,3	78,7
Kivisüsi	52,0	48,0
Nafta	15,9	84,1
Teras	31,8	68,2
Tsement	31,3	68,7
Kogu tööstustoodang	37,0	63,0

Järelikult jäävad sotsialistliku süsteemi maad veel maha kapitalistlikust süsteemist tööstustoodangu kogumahult, mis moodustab suhte 59 : 100, samuti rea tähtsate toodanguliikide osas. Toodangu kogumaht on aga just see näitaja, mis iseloomustab süsteemi majanduslikku võimsust. Maa majandusliku arengu tase uue ühiskondlik-majandusliku formatsiooni esimestel arenguetappidel oleb suurel määral sellest tasemest, mis pärandati vanalt ühiskondlikult korralt. Nõukogude Liit ja teised sotsialistliku süsteemi maad olid majandusliku arengu suhtes mahajäänud maadeks. Sellepärast oleks vää seostada sotsialistliku süsteemi majanduslikku mahajäämust kapitalistlikust süsteemist käesoleval ajal sotsialistliku ühiskonnakorraga. Selles mahajäämuses on süüdi endine, kapitalistlik kord, mis põhjustas majandusliku mahajäämuse praegustes sotsialistliku süsteemi maades. Järelikult ainuüksi tööstustoodangu kogumahu võrdlemine käesoleval ajal ei peegelda veel seda dünaamilisust ja elujõudu, mis peitub sotsialistlikus süsteemis. Majandusliku võistluse edu ja perspektiiv oleneb isegi mitte niivõrd käesolevaks ajaks saavutatud tasemest, kuivõrd sellest tempost, mis iseloomustab mõlema süsteemi majanduse arengut.

Sotsialismi suurt progressiivset osa näeme kõige selgemin Nõukogude Liidus, kus 44-aastane sotsialismi arengutee on viinud endise mahajäänud Tsaari-Venemaa maailma teiseks tööstusriigiks. Võrreldes Ameerika Ühendriikidega on NSV Liidu saavutused tööstuse alal järgmised:

Tabel 4

NSVI ja USA tööstustoodangu kasv 1913.—1960. aastal

Toodanguliik	Mõõtühik	NSVL			USA		
		1913. a.	1960. a.	Kasv (korda)	1913. a.	1960. a.	Kasv (korda)
Elektrienergia	miljardit kWh	1,9	292,0	154	22,5	840,5	37
Kivisüsi . . .	milj. t	29,1	513,0	18	516,9	374,7	—0,3
Nafta	"	9,2	148,0	16	34,1	345,0	10
Teras	"	4,2	65,3	17	31,8	90,1	2,8
Puuvillane riie .	miljardit m	2,6	4,8	1,8	5,7	8,5	1,5
Villane riie . .	milj. m	103,0	439,0	4,2	473,0	275,0	—2
Nahkjalatsid . .	milj. paari	60,0	418,0	7,0	265,9	597,0	2,2

Tabelis 4 toodud andmetest nähtub, et tähtsamate tööstustoodanguliikide tootmine on Nõukogude Liidus teinud läbi tohutu kasvu, samal ajal kui Ameerika Ühendriikides on kasv olnud väike. Kui 1913. aastal jäi Tsaari-Venemaa Ameerika Ühendriikidest maha tööstustoodangu mahult 8 korda, siis nüüd toodetakse Nõukogude Liidus 60 protsenti Ameerika Ühendriikide tööstustoodangust, s. t. mahajäämus on vähem kui 1,7 korda. Kõikide tähtsamate tööstustoodanguliikide osas on kasv Nõukogude Liidus olnud palju kordi suurem kui Ameerika Ühendriikides.

Sotsialistliku majandussüsteemi eeliste tõttu areneb majandus sotsialistliku süsteemi maades tunduvalt kiiremini. Need eelised seisavad põhiliselt järgmises: a) sotsialistliku tootmise eesmärgiks on töötajate kasvavate vajaduste rahuldamine; b) tootmisvahendite ühiskondlik omand, mis teeb võimatuks ekspluateerimise ja loob kõigi tootjate huvide ühtsuse tootmise arendamises; c) tootmise pidev kasv rahvamajanduse plaanilise juhtimise alusel; d) tootlike jõudude ratsionaalne paigutus ja uus ökonoomsem tootmisharude ning maa rajoonide majanduslike sidemete süsteem; e) töötajate materiaalne huvi toodangu suurendamiseks ja tööviljakuse tõstmiseks; f) sotsialistliku majanduse akumulatsiooni tsentraliseeritud kasutamine jt.

Sotsialistliku majandussüsteemi eelised on taganud majanduse kiire arengutempo. Sotsialistliku süsteemi maade tööstustoodangu kasvutempo ületab peaaegu 4-kordselt kapitalistlike maade kasvutempo. Aastail 1951—1959 oli tööstustoodangu aastane keskmine juurdekasv sotsialismimaades 13,7 protsenti, kapitalismimaades 4,8 protsenti. Seetõttu ületasid sotsialismimaad 1960. aastal tööstustoodangu sõjaelse taseme 6,8 korda, kapitalistlikud maad aga ainult 2,4 korda.

Kiirelt ületavad majanduslikku mahajäämust ja arendavad sotsialistlikku majandust endised mahajäänud maad, nagu Hiina Rahvavabariik, Korea Rahvademokraatlik Vabariik, jt., kus toodangu kasvutempo on peaaegu 10 korda kõrgem kui Ameerika Ühendriikides.

Kodanlikud majandusteadlased ennustavad sotsialismimaade majandusliku arengu tempo langemist sedamööda, kuidas need maad saavutavad nn. «majandusliku küpsuse» astme. Kui jälgida võrdlevalt Nõukogude Liidu ja Ameerika Ühendriikide tööstustoodangu senist kasvutempot, näeme järgmist:

Tööstustoodangu kasvutempo NSV Liidus ja USA-s
(aastane keskmine juurdekasv %-des)

Aastad	NSVL	USA
1918—1960	10,1	3,3
1918—1929	6,9	3,1
1930—1940	16,5	1,2
1945—1960	10,6	1,8
1954—1960	11,1	2,5

Tabelis 5 toodud andmed näitavad, et tööstustoodangu kasvutempo oli Nõukogude Liidus aastail 1918—1960 keskmiselt 3 korda suurem kui Ameerika Ühendriikides. Tänapäeval on NSV Liit kõrgeltarenenud tööstusriik, olles tööstustoodangu mahult maailmas teisel kohal. Kuid tööstuse arengutempo on endiselt kõrge. Viimastel aastatel (1954—1960) on see peaaegu 5 korda kõrgem kui Ühendriikides.

Seega kodanlike majandusteadlaste poolt levitatav teooria nn. kustuvast tempost, s. t. tempo langemisest vastavalt tootmise kasvule, ei vasta tõele. Kodanlikud «teoreetikud» ei arvesta seda, et tehniline progress kindlustab kiire tempo ka kõrgelt arenenud tööstuse ja põllumajanduse puhul, kuid seda sotsialismi tingimustes. Kapitalism ei suuda enam rakendada täielikult neid tootlikke jõude, mis on tema käsutuses. Tootmisvõimsuste krooniline alakoormatus, masiline tööpuudus ja tootmise tempo langus on tänapäeva kapitalismi majanduse iseloomulikeks joonteks.

Kas on mingi side tootmise taseme ja tempo vahel? Kahtlemata on. See side väljendub selles, et mida kõrgem on tootmise tase, seda enam on vaja jõupingutusi selleks, et säilitada sama kasvutempo. Sotsialistlik majandussüsteem kindlustab natsionaalse tulu niisuguse efektiivse ja ratsionaalse kasutamise, et juba praegu, vaatamata sellele, et NSV Liidu tööstustoodangu maht ületab Inglismaa ja Saksa Föderatiivse Vabariigi tööstustoodangu kokku, on NSV Liidu tempo mitu korda kõrgem kui neil riikidel.

Järelikult loob sotsialistlik rahvamajandussüsteem võimalused tootlike jõudude kiireks arenemiseks, kindlustab tööstustoodangu kiirema kasvutempo. Tempo «kustumine» on omane kapitalistlikule majandussüsteemile. See pole tingitud sellest, et tööstus on saavutanud arenenud kapitalistlikes maades kõrge taseme, vaid sellest, et tootlikud

jõud on välja kasvanud kapitalistlike tootmissuhete raamidest, mis hoiavad neid vägivaldselt tagasi.

Tööstustoodangu kõrge kasvutempo on vähendanud kiiresti Nõukogude Liidu ja Ameerika Ühendriikide, samuti sotsialistliku ja kapitalistliku süsteemi majanduse taseme vahet. Viimasel ajal ületab Nõukogude Liit Ameerika Ühendriike mitte üksnes kasvutempo, vaid ka tööstustoodangu absoluutse juurdekasvu poolest. Tabelis 6 toodud andmetest nähtub, et aastail 1954—1960 ületas Nõukogude Liidus tööstustoodangu iga-aastane keskmine absoluutne juurdekasv ülekaalukalt Ameerika Ühendriikide näitajaid, välja arvatud gaas ja elektrienergia.

Mõned aastad tagasi ehitasid Ameerika majandusteadlased oma kalkulatsioonid eeldusele, et nõukogude majanduse kasvutempo aeglustub. Elu näitab, et nad eksisid oma lootustes. Nõukogude majanduse kasvutempo ei aeglustu. Seitseaastaku plaanis oli ette nähtud toodangu kasv tööstuses 1959.—1960. aastatel 17 protsenti. Nende aastate kokkuvõtted näitavad, et tegelikult kasvas tööstustoodang 22,1 protsenti.

Tabel 6

Tööstustoodangu kasvutempo ja absoluutne juurdekasv
NSV Liidus ja USA-s 1954.—1960. aastal

Toodanguliik	Kasvutempo		Aasta keskmine absoluutne juurdekasv	
	NSVL	USA	NSVL	USA
Elektrienergia	11,7	7,3	21,1 miljardit kWh	46,6
Kivisüsi	7,1	-1,8	24,3 milj. t	-7,4
Nafta	15,9	1,3	13,6 "	4,2
Gaas	28,8	5,9	5,6 miljardit m ³	17,0
Rauamaak	8,6	-3,9	6,6 milj. t	-4,4
Malm	7,9	-7,7	2,8 milj. t	-1,1
Teras	8,0	-1,7	3,9 "	-1,6
Tsement	16,1	2,4	4,2 "	1,2
Puuvillane riie	3,5	-1,3	161,0 milj. m ²	-116,3
Villane riie	7,3	-2,6	19,0 milj. m	-7,4
Nahkjaltsid	8,4	1,6	25,9 milj. paari	9,3

Majanduslikus võistluses tööstustoodangu absoluutse mahu ületamise seisukohalt kuulub võit sellele süsteemile, mis kindlustab kiirema arengutempo.

Sotsialistliku süsteemi kiire majanduslik areng on tekitanud segaduse imperialistliku kodanluse majanduslikes

ringkondades, kes kaugelenägevalt suudavad hinnata majandusliku võistluse kurbi perspektiive kapitalismile. Columbia ülikooli juures asuva nn. Vene Instituudi direktor H. Roberts oma raamatus «Venemaa ja Ameerika» kirjutab: «Nõukogude Liidu tööstustoodangu kasvutempo ületab USA tööstuse kasvutempo... Ülekaal majanduslikus võistluses jääb sellele rahvusele, kes areneb kiiremini.»¹¹ Endine USA riigisekretäri asetäitja Bowles oma kõnes 14. märtsil 1961 tunnistas avameelselt: «Nõukogude majandus areneb tunduvalt kiiremas tempos kui meie oma. Nendele, kes Ameerikas ja mujal kaldusid pidama soovitud tõelisuseks ja kes veel mõned aastad tagasi suhtusid põlglikult nõukogude teaduslikku ja tööstuslikku potentsiaali, on saabunud kibe ärkamisaeg.»

Viimastel aastatel on ilmunud Ameerika Ühendriikides rohkesti majandusteaduslikku kirjandust, milles tuntakse tõsist hirmu sotsialistliku majanduse kiire tempo üle ja väljendatakse kartust, et kapitalistlik majandussüsteem ei ole enam suuteline kiireks arenguks. See on seletatav sellega, et Ameerika Ühendriikide majandus areneb sõjajärgsel perioodil äärmiselt aeglaselt. Viimase 16 aasta jooksul on Ameerika Ühendriikide tööstus üle elanud juba 4 kriisi: aastail 1948—1949, 1953—1954, 1957—1958 ja 1960—1961. Viimase 100 aasta kestel on Ameerika Ühendriikide majandus edasi arenenud ainult 65 aastal, kuna 35 aasta vältel on tammunud kriiside ja depressioonide tõttu paigal. Ameerika Ühendriikide majanduses valitsevat tendentsi iseloomustas õigesti W. Lippmann — Ameerika Ühendriikide tuntud välispoliitiline vaadleja oma artiklis «Ameerika peab arenema»: «Meile saab ikka rohkem selgemaks, et me läheme ummikusse.»

Seega on NSV Liidu ja teiste sotsialistliku süsteemi maade majanduse pidevale tõusujoonele vastandatud Ameerika Ühendriikide majanduse ebaühtlane, siksakiline, kriisidest katkestatud arengujoon.

Tuginedes sotsialistliku majandussüsteemi eelistele, juba säävutatud kõrgele tootmistasemele ja toodangu juurdekasvu kiirele tempole, ületab sotsialistliku maailmasüsteemi tööstustoodang 1965. aastal kapitalismi maailmasüsteemi tööstustoodangu taseme. 1965. aastal toodavad sotsialistliku süsteemi maad 51 protsenti maailma tööstustoodangust.

¹¹ H. Roberts, *Russia and America*, New York, 1956, lk. 56.

Sotsialistlike maade tööstustoodang kasvab aastail 1959—1965 2,3 korda, võrreldes 1958. aastaga. 1965. aastal moodustab sotsialistliku süsteemi maade toodang maailma toodangust:

kogu tööstustoodang	51%
elektrienergia	36%
teras	45%
malm	45%
kivisüsi	59%
tsement	47%

Sotsialistliku maailmasüsteemi areng kulgeb harmooniliselt, kusjuures iga maa täiendab teisi. Sotsialistliku tööjaotuse tingimustes ei ole vajalik, et iga rahvademokraatiamaa arendaks kõikide toodanguliikide tootmist kõige enam arenenud kapitalistlike maade tasemele. Sotsialistlik rahvusvaheline tööjaotus võimaldab sotsialistlikel riikidel täiendada üksteist võrdsete partneritena sotsialistlikus maailmamajanduse süsteemis, kiirendada majanduse arengut mittevajaliku parallelismi likvideerimisega, seda enam, et ühel või teisel maal ei ole sobivaid tingimusi iga toodanguliigi tootmiseks ja ta võib oma vajadusi katta impordi teel teistest maadest. Sotsialistliku maailmasüsteemi tööjaotus võimaldab tootmise ratsionaalse koopereerumise ja spetsialiseerumise puhul igal sotsialistlikul riigil kontsentreerida oma jõupingutused nendele toodanguliikidele, milleks neil on kõige sobivamad looduslikud ja majanduslikud tingimused. See soodustab iga sotsialistliku riigi ja kogu sotsialistliku maailmasüsteemi kõige kiiremat arenemist.

Määratu suur tähtsus sotsialistliku maailmasüsteemi edasisele arengule on kommunismi ülesehitamise programmi vastuvõtmisel NLKP XXII kongressi poolt ja selle programmi elluviimisel nõukogude rahva poolt. Programm näeb ette, et tööstuse osas suurendatakse aastail 1961—1970 toodangut umbes kaks ja pool korda. See tähendab Ameerika Ühendriikide praeguse tööstusliku tootmise taseme ületamist. 20 aasta jooksul, s. o. 1980. aastaks kasvab NSV Liidu tööstustoodang vähemalt kuuekordseks, jättes kaugele maha Ameerika Ühendriikide tööstustoodangu praeguse mahu. Nõukogude Liidu astumine kommunismi laiahaardelise ehitamise perioodi võimaldab kiirendada ka teistes sotsialistliku süsteemi maades sotsialismi ülesehitamist.

mise lõpuleviimist ja üleminekut kommunismi ehitamisele. Sotsialistlike maade rahvamajandusplaanid koordineeritakse. See tähendab üleminekut ühtsele, ühise plaani järgi arendatavale sotsialistlikule maailmamajandusele. Rahvamajandusplaanide koordineerimine võimaldab ületada ajaloolised erinevused sotsialistlike maade majandusliku arengu tasemes kõigi sotsialistlike maade tiheda majandusliku koostöö ja vastastikuse abi baasil. Näiteks NSV Liit on andnud teistele sotsialismimaadele krediiti 7,8 miljardit rubla ja osutab tehnilist abi 650 tööstusettevõtte ehitamisel. Kommunismi materiaalse tehnilise baasi loomine on lahutamatuks osaks kommunistlikus ülesehitustöös kogu sotsialistlikus maailmasüsteemis. Sotsialismimaade koostöö võimaldab kiiremini rajada kommunismi aluseid kogu sotsialistlikus maailmasüsteemis. Sotsialistlikud maad lähevad kommunismi enam-vähem üheaegselt, ühe ajaloolise epohhi piirides.

2. Ette jõuda kõige arenenumatest kapitalistlikest maadest toodangu hulgalts iga elaniku kohta

Kui majandusliku võimsuse määrab tootmise tase, toodangu maht, siis majandusliku arengu taset üldistavaks näitajaks on toodangu hulk iga elaniku kohta. Oleks muidugi vää r isoleerida toodangu hulga näitaja iga elaniku kohta materiaalse tootmise absoluutsest mahust, tootmise struktuurist ja tehnilisest tasemest. Mõnedes riikides on ühekülgselt arenenud teatud tööstusharud. Nende toodanguliikide poolest on nad loomulikult saavutanud iga elaniku kohta kõrged näitajad. Näiteks Belgia, Luksemburg ja mõned teised Euroopa väikeriigid ületavad enamikku suurriikidest tööstustoodangu hulgalts iga elaniku kohta, kuid majanduslikult võimsuselt ei saa nad võistelda suurriikidega. On selge, et majanduslikus võistluses kahe süsteemi vahel ei ole oluline orienteeruda nendele näitajatele. Järelikult on sotsialistlikel riikidel oluline ületada näitajaid toodangu hulga osas iga elaniku kohta ainult majanduslikult igakülgselt arenenud riikide suhtes, nagu Ühendriigid, Inglismaa, Saksa Föderatiivne Vabariik, Prantsusmaa.

Toodangu hulga näitaja iga elaniku kohta arvestatakse naturaälväljenduses tähtsamate tööstustoodangu liikide osas nii raske- kui kergetööstuses: elektrienergia, kivisüsi,

gaas, nafta, teras, alumiinium, vask, tsement, plastmassid, mineraalväetis, keemiline kiudaine, metallitöötlemise tööpingid, paber, riie, jalatsid, raadiod, televiisorid, külmutuskapid, pesupesemismasinad, teravili, liha, või, suhkur. Need näitajad iseloomustavad tervikuna kogu majandust. Näiteks ei saa toota elektrienergiat, kui ei ole arenenud ehitustööstus, värviline metallurgia, masinaehitus jt. tööstusharud.

Sotsialistliku süsteemi maad toodavad käesoleval ajal 37 protsenti maailma tööstustoodangust ja 40 protsenti põllumajandustoodangust. Nende elanikkond moodustab 36 protsenti maakera elanikkonnast. Järelikult, kui võrrelda sotsialistlikku maailmasüsteemi kapitalistliku maailmasüsteemiga tervikuna (kaasa arvatud asumaad ja teised majanduslikult nõrgalt arenenud maad), siis juba käesoleval ajal on sotsialistlik maailmasüsteem kapitalistlikust maailmasüsteemist ees toodangu hulgalta iga elaniku kohta. Kuid nüüd on sotsialistlike maade rahvaste ees ülesanne saavutada sotsialistliku süsteemi ülekaal kapitalistlikust süsteemist maailma toodangus, jõuda ette kõige arenenumaatest kapitalistlikest riikidest ühiskondliku töö viljakuses ja saadava toodangu hulgalta iga elaniku kohta ning tagada kõige kõrgem elatustase maailmas.

Juba nüüd ületavad Nõukogude Liit ja teised sotsialistliku süsteemi maad toodangu hulgalta iga elaniku kohta arenenud kapitalistlike suurriike rea tähtsate toodanguliikide osas. Näiteks terasetoodangult iga elaniku kohta on Tšehhoslovakkia ette jõudnud Prantsusmaast, Inglismaast, Rootsist, lähenedes Ühendriikide tasemele. Söetoodangult iga elaniku kohta on Tšehhoslovakkia edestanud kõiki kapitalistlike riike. Elektrienergia toodangult iga elaniku kohta jäi enne Teist maailmasõda Tšehhoslovakkia maha Itaaliast, Jaapanist, Prantsusmaast jt. Kuid 1959. aastal ületas Tšehhoslovakkia neid riike 1,5—2-korda, lähenedes Ühendriikide ja Saksa FV tasemele. Tsemenditoodangult iga elaniku kohta on Tšehhoslovakkia edestanud Ühendriigid, Prantsusmaa ja Inglismaa. Kergetööstuse toodangu osas sammub Tšehhoslovakkia samuti paljudest tööstuslikult arenenud kapitalistlikest riikidest ees. Ükski riik maailmas ei tooda iga elaniku kohta nii palju jalatseid kui Tšehhoslovakkia. Villase riide tootmiselt jääb Tšehhoslovakkia maha ainult Inglismaast. Suhkrut aga toodetakse iga elaniku kohta rohkem kui üheski teises Euroopa riigis.

Elektrienergia toodangult iga elaniku kohta ületab Saksa DV Saksa FV, Prantsusmaa, Itaalia ja võrdub Inglismaaga. Kunstkiu tootmiselt iga elaniku kohta on Saksa DV maailmas esikohal.

Käesoleval ajal moodustab Nõukogude Liidu tööstustoodang iga elaniku kohta 50 protsenti ja põllumajandustoodang 65 protsenti Ühendriikide tasemest. Tabelis 7 on võrreldud NSV Liidu ja tähtsamate kapitalistlike maade toodangut iga elaniku kohta tähtsamate tööstustoodangu liikide osas.

Tabel 7

Tähtsamate tööstustoodangu liikide tootmine iga elaniku kohta Nõukogude Liidus ja peamistes kapitalistlikes maades

Toodanguliik	NSVL		USA 1960. a.	Inglis- maa 1960. a.	Prantsus- maa 1960. a.	Saksa FV 1960. a.
	1960. a.	1965. a.				
Malm (kg)	218	285—306	338	305	311	482
Teras (kg)	305	377—397	499	470	379	639
Süsi (kg)	2074	2620—2672	2161	3746	1259	3204
Nafta (kg)	690	1004—1048	1928	—	—	—
Elektrienergia kWh . . .	1364	2183—2270	4668	2601	1584	2173
Tsement (kg)	212	327—355	295	257	317	484

Esitatud andmeist selgub, et juba 1965. aastaks läheneb Nõukogude Liit Ühendriikide tasemele tööstustoodangu hulga osas iga elaniku kohta. 1. jaanuari 1961. aasta seisuga oli Nõukogude Liidu elanikkond 216 miljonit, Ühendriikide elanikkond 180 miljonit. Selleks et ületada Ühendriikide toodang iga elaniku kohta, peab olema tööstustoodang Nõukogude Liidus niipalju suurem, kuipalju on Nõukogude Liidu elanikkond suurem Ühendriikide elanikkonnast, s. o. 18—19 protsenti. 1970. aastal on NSV Liidu tööstustoodang 19 protsenti suurem kui Ühendriikides sel ajal, arvestades praegust kasvutempot Ühendriikides. Järelikult saavutab 1970. aastaks tööstustoodang NSV Liidus iga elaniku kohta Ühendriikide vastava taseme ja ületab selle. Sellepärast väidetakse Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei programmis: «Lähemal aastakümnel (aastail 1961—1970) jõuab Nõukogude Liit kommunismi materiaalset tehnilist baasi luues toodangu

valmistamises iga elaniku kohta ette kõige võimsamast ja rikkamast kapitalismimaast — Ameerika Ühendriikidest.»

Ühendriikide tööstusliku arengutaseme saavutamine nii tervikuna kui iga elaniku kohta ei tähenda sugugi seda, et NSV Liit ja teised sotsialistliku süsteemi maad jäljendavad täpselt ameerika tööstuse struktuuri, et kõiki kaupu toodetakse iga elaniku kohta niisama palju kui Ühendriikides. Sotsialistlike maade tööstuse struktuuri määrab tööjaotuse süsteem sotsialistliku maailmasüsteemi ulatuses, riigi loodusvarade iseloom, ajaloolised tootmiskogemused ja traditsioonid. Kuid eelkõige määratakse see põhieesmärgiga — kommunistliku ühiskonna ülesehitamisega ning kõige kõrgema elatustaseme kindlustamisega maailmas. Oleks väärt hakata koostama tööstustoodangu liikide üksikasjalist nimekirja, mille osas sotsialismimaad peavad järele jõudma Ühendriikidele. Tahes-tahtmata ei saa nendes nimekirjades arvestada XX sajandi keskel alanud tehnilist revolutsiooni, mis avaldab suurt mõju tööstustoodangu struktuurile. Tehniline revolutsioon on haaranud käesoleval ajal energeetikat (aatomenergia, raketitehnika, reaktiivmootorid jms.), samuti uusi materjale. Kui sajandite ja tuhandete aastate vältel on inimkond kasutanud niisuguseid materjale, milliseid loodus pakub valmiskujul (savi, kivi, puit, raud), siis esmakordselt ajaloos on õnnestunud praktiliselt luua uusi sünteetilisi materjale soovitud omadustega. Tuntud konstruktiivmaterjale tõrjub välja plastmass. Tehnika arenemise ja tootmise mahu suurenemise käigus muutuvad need materjalid odavaks ja majanduslikult otstarbekaks. Kuigi praegu sünteetiline kiud oma hügieenilisuse poolest ei saa võistelda puuvillase riidega, ei ole kahtlust, et edaspidi lahendatakse ka see ülesanne. Kunstkiud on aga mitu korda odavam puuvillasest riidest. Järelkult on perspektiivplaanide koostamisel oluline arvestada teaduse ja tehnika progressi.

Kas on näiteks sotsialismimaadel vajalik järele jõuda Ühendriikidele kõigi kütuseliikide tootmise osas? Oluline on mitte niivõrd kütuse tootmise maht kui energia, mida saadakse kütuse põletamisel. Kütusetööstus peab tagama kogu rahvamajanduse pideva töö. Kuid näiteks, kui tonn naftat põletada veduriahjus, kus kasuliku tegevuse koefitsient on 5 protsenti, siis diiselveðuril on koefitsient 5—6 korda kõrgem. Kuna sotsialistlikul plaanimajandusel on

võrratult suuremad võimalused kütuse ratsionaalsemaks kasutamiseks kui kapitalismil, siis võib rahvamajanduse töö olla sotsialismi tingimustes kindlustatud suhteliselt väiksema kütusehulgaga.

Või näiteks, kas peavad sotsialistlikud riigid järele jõudma Ühendriikidele sõiduautode tootmises iga elaniku kohta? Nagu teada, on Ühendriikides määratu suur sõiduautode park, mis tarbib aastas umbes 200 miljonit tonni kütust. Selle efektiivsus on äärmiselt väike, sest näiteks 200 hj. auto veab ühte-kahte reisijat, kasutades 40—50 minutit ööpäevas, s. o. 3—4 protsenti nominaalajast. Sõiduautode ühiskondliku kasutamise organiseerimine teeb tarbetuks nii suure hulga sõiduautosid sotsialistlikes maades.

Viimastel aastatel suureneb vahe terasesulatamise ja kogu tööstustoodangu dünaamika vahel esimese kahjuks. Seda põhjustab: 1) peenmasinaehituse osatähtsuse tõus; 2) metalli vastupidavuse suurenemine; 3) metallkonstruktsioonide kergendamine ja lihtsustamine; 4) metalli asendamine plastmassiga. Lühidalt öeldes, see on tehnilise progressi tulemus, milleks NSV Liidul on suuremad eeldused kui kapitalistlikel riikidel.

Samuti tuleb arvestada seda, et kapitalistlike maade tootmisaparaat on praegu alakoormatud. Ühendriikides on see rakendatud ainult 80-protsendiliselt. Sotsialismimaad kasutavad oma tootmisaparaati tunduvalt suurema koormusega. Järelikult on neil niisama suure toodangu saamiseks vaja suhteliselt vähem masinaid ja tööstuslikke seadmeid üldse. See muidugi ei tähenda, et tootmisvahendite hulk ja nende osatähtsus tööstustoodangus peaks olema väiksem kui Ühendriikides. Tootmisvahendite hulk sõltub nii nende kasutamise koefitsiendist kui ka akumulatsiooni suurusest natsionaalses tulus. Mida suurem on akumulatsioon, seda suurem on tootmisvahendite osa. Järelikult määratakse tootmisvahendite tootmise konkreetset plaanid kindlaks mitte nende tootmise tasemega Ühendriikides, vaid kommunismi materiaalse tehnilise baasi rajamise ülesannetega Nõukogude Liidus ja teistes sotsialistlikes maades.

Mis puutub tarbeesemetesse, siis riide, jalatsite, rõivaste, trikootaži osas lähtuvad sotsialistlike maade perspektiivplaanid mitte ameerika tootmise ja tarbimise normidest, vaid teaduslikult põhjendatud normidest. Näiteks teaduslike uurimisinstituutide poolt on välja töötatud NSV

Liidu elanikkonna toitlustamise teaduslikult põhjendatud normid, mis arvestavad kliimaatilisi, ajaloolisi, rahvuslikke jm. iseärasusi, samuti tervishoiu ja arstiteaduse viimaseid andmeid.

Niisiis ei joondu sotsialismimaad ka tarbeesemete tootmise ja tarbimise osas mehaaniliselt Ühendriikide normide järgi.

Nii tööstusliku tootmise kogumahu kui ka toodangu hulgal iga elaniku kohta jõuab sotsialistliku süsteemi juhtiv riik — Nõukogude Liit 1970. aastaks ette Ameerika Ühendriikidest kui kapitalistliku süsteemi kõige arenenumast riigist ja asub esikohale maailmas. Kogu sotsialistlik maailmamajanduse süsteem, mis juba praegu ületab toodangu hulgal iga elaniku kohta kapitalistliku süsteemi, saavutab 1965. aastal ülekaalu kapitalistlikust süsteemist tööstustoodangu kogumahu poolest, vaatamata sellele, et sotsialistliku süsteemi maadele kuulub ainult $\frac{1}{4}$ maakera territooriumist ja et nendes elab $\frac{1}{3}$ maakera elanikkonnast. Sotsialismimaade poolt koordineeritavate rahvamajandusplaanide kohaselt suureneb orienteeruvalt 1980. aastaks nende tööstustoodang umbes 8 korda. 1980. aastal toodavad sotsialismimaad $\frac{2}{3}$ maailma tööstustoodangust.

3. Edukalt areneb võistlus põllumajanduses

Põllumajandusliku tootmise osas on sotsialistliku süsteemi maade osatähtsus maailmas suurem kui tööstustoodangu osas. Praegu toodavad sotsialismimaad maailma põllumajandustoodangust (protsentides):

teravilja	50
kartulit	60
puuvilla	40
suhkrupeeti	50
liha	41
piima	40
mune	36

Seega toodetakse niisuguseid tähtsaid toiduaineid, nagu teravili ja kartul sotsialistlikus süsteemis niisama palju või rohkem kui kapitalistlikes maades. Kahe süsteemi peamiste riikide võrdlemisel selgub, et Nõukogude Liit ületab Ameerika Ühendriikide toodangu nisu, kartuli, piima, suhkru-

peedi, või ja villa osas. Mahajäämus on maisi, puuvilla, liha, munade, puu- ja aedvilja osas. Põllumajandussaaduste kogutoodang on NSV Liidus umbes 20—25 protsenti väiksem kui Ühendriikides. Sellepärast seab NSV Liit põllumajanduse alal eesmärgiks saavutada Ühendriikide tase põllumajandustoodangu absoluutse mahu osas, ületada see ja seejärel ületada ka Ühendriikide põllumajandustoodang, arvestatuna iga elaniku kohta.

Põllumajandusliku tootmise alal ei ole Ühendriigid kapitalistlikus maailmas kõige eesrindlikumad. Intensiivsusest jääb Ühendriikide põllumajandus maha reast Euroopa kapitalistlikest riikidest. Põllukultuuride saagikus on madalam, samuti on madalam loomade produktiivsus. Kuid Ühendriigid on maailmas esikohal põllunduse ja loomakasvatuse mehhaniseerimise tasemelt ning tööviljakuselt põllumajanduses, ja peale selle ka põllukultuuride ja loomakasvatuse mitmekülgsuselt. Põllumajandusliku tootmise mastaapidelt kuulub Ühendriikidele juhtiv koht kapitalistlikus maailmas. Seal toodetakse ligi veerand kapitalistlikes maades toodetavast lihast, piimast ja nisust, 66 protsenti maisist, 40 protsenti puuvillast jne. Pinnaseliste, kliimatiliste ja geograafiliste tingimuste poolest on just Ühendriikide põllumajandust kõige õigem vastandada NSV Liidu põllumajandusele, olgugi et kliimatilised tingimused Ühendriikides tervikuna on soodsamad kui NSV Liidus. Ühendriikide peamised põllumajanduslikud rajoonid on kliimatilistelt tingimustelt võrreldavad NSV Liidu Ukraina, Põhja-Kaukaasia ja Taga-Kaukaasia Musta mere ranniku rajoonidega.

Sotsialistlik põllumajandus on Nõukogude Liidus teinud suuri edusamme. 1960. aastal oli põllumajanduse kogutoodang NSV Liidus 2,2 korda suurem kui 1913. aastal. Külvipind suurenes 71,7 protsenti. Loomade arv kasvas 29,8 protsenti.

Üksikute põllumajandusharude osas on edusammud eriti suured. Nii suurenes näiteks puuvillasaak 1959. aastaks, võrreldes 1913. aastaga, üle 6 korra, suhkrupeedisaak ligi 4 korda, teed koguti 6,5 korda rohkem.

Kuid vaatamata saavutatud edule jäi põllumajanduse areng maha tööstuse ja teiste tähtsamate rahvamajandusharude arengust. Näiteks kasvas tööstustoodang aastail 1913—1960 peaaegu 45 korda. Tööstustoodangu keskmine aastane juurdekasv oli sel perioodil 10,1 protsenti, põllumajandustoodangu juurdekasv aga 2 protsenti. Aastail

1918—1960 paigutati tööstusse kapitaal mahutustena 133 miljardit rubla (uues rahas) ehk 47,8 protsenti, põllumajandusse aga ainult 23,3 miljardit rubla ehk 8,4 protsenti kogu rahvamajanduse kapitaal mahutustest. Aastail 1928—1959 suurenesid põhifondid tööstuses ja ehituses 32,8 korda, põllumajanduses aga ainult 2,6 korda. Kõige selle tulemusel suurenes aastail 1913—1953 põllumajandussaaduste tootmine ainult 46 protsenti. Suurema tähelepanu osutamine tööstusele oli vajalik ja paratamatu. NSV Liit pidi likvideerima kiires tempos mahajäämuse tööstuse alal, et kindlustada sõltumatus kapitalistlikest riikidest, garanteerida end imperialistlike agressorite kallaletungide vastu tugeva riigikaitse loomisega ja luua alus kõigi teiste rahvamajandusharude, sealhulgas ka põllumajanduse kiireks arenguks.

Pärast 1953. aastat hakkas sotsialistlik põllumajandus arenema kiire tempoga. NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt astunud sammud põllumajanduse arendamiseks on andnud suuri tulemusi. Meie põllumajandus areneb nüüd 4 korda kiiremini kui enne 1953. aastat ja peaaegu 3 korda kiiremini kui Ühendriikide põllumajandus. Arengutempo üksi ei anna aga ülevaadet võistluse käigust NSV Liidu ja Ühendriikide põllumajanduse vahel. Selleks tuleb analüüsida veel toodangu absoluutse mahu suhet.

Tabel 8

Tähtsamate põllumajandussaaduste tootmine NSV Liidus ja Ameerika Ühendriikides

Toodanguliik	Mõõtühik	NSVL			USA
		1953. a.	1960. a.	1965. a.	1960. a.
Teravili	milj. t	82,5	134,4	164—180	194,2
sellest: nisu	"	41,3	64,3	...	37,1
Puuvill	"	3,5	4,3	5,7—6,1	7,0
Liha ja rasv	"	5,8	8,7	16,0	17,8
Fiim	"	36,5	61,7	100—105	55,8
Või	tuh. t	497,0	848,0	1150	671,0
Vill	"	235,0	356,8	548,0	134,0
Munad	miljardit tk.	16,1	27,4	37,0	63,1

1960. aastal toodeti NSV Liidus nisu peaaegu kaks korda rohkem kui Ühendriikides. 1957. aastal ületas NSV Liit Ühendriikide võitoodangu ja 1958. aastal piimatoodangu.

Kui võrrelda põllumajandussaaduste tootmist iga elaniku kohta Nõukogude Liidus ja Ameerika Ühendriikides, siis on ülevaade järgmine (vt. tabel 9).

Tabel 9

Tähtsamate põllumajandussaaduste tootmine iga elaniku kohta
NSV Liidus ja USA-s 1960. aastal
(kilogrammides)

Toodangu nimetus	NSVL	On vajalik toota, et vajadused täielikult rahuldada	USA	NSVL %/o USA-st
Teravili	627,0	1000	1080	57,6
Suhkrupeet	265,5	400	83	319,9
Puuvill	20,5	40	51,9	39,5
Linakiud	2,0	5	...	
Päevalilleseemned	17,9	23—25	...	
Kartul	394,0	650	65	603,1
Aedvili	74,2	160	...	
Puuvili ja marjad	13,4	120—130	...	
Viinamarjad	7,4	120—130	15,4	48,0
Liha ja rasv	41,0	90	99	41,4
Piim	288,0	600	310	90,5
Munad (tk.)	128	360	351	35,7
Vill	1,7	4	0,81	209,9

Esitatud andmetest nähtub, et Nõukogude Liidus toodeti 1960. aastal nisu, suhkrupeeti, kartuleid ja villa iga elaniku kohta rohkem kui Ühendriikides.

Arvestades NSV Liidu põllumajanduse rikkalikke reserve ja tohutuid arenguvõimalusi, näeb NLKP programm ette Ameerika Ühendriikide taseme ületamise põllumajandussaaduste tootmise osas iga elaniku kohta 1970. aastaks.

NLKP Keskkomitee 1961. aasta jaanuaripleenum andis suure tõuke ja tähistab uut etappi sotsialistliku põllumajanduse arengus. Jaanuaripleenumi otsused kohustavad meie põllumajandustöotajaid pöörama suuremat tähelepanu teraviljatootmise arendamisele. Nõukogude Liidu ja Ameerika Ühendriikide põllumajanduse võistluse pea-probleemiks on teraviljamajandus. Ühendriigid elavad käesoleval ajal üle teraviljamajanduse kriisi ja vaevalt on lähematel aastatel oodata teraviljatoodangu suurenemist. Aastail 1954—1957 näiteks nisu kogusaak ei suurenenud, vaid oli madalam kui 1953. aastal. Maisisaak, mis annab poole teraviljatoodangust, kasvas perioodil 1953—1957

ainult 6,6 protsenti. Võttes arvesse niisugust «arengut» võib eeldada, et 1965. aastal on Ühendriikide teraviljatoodang ligi 900 kg elaniku kohta. Nõukogude Liidu põllumajanduse kiire areng viimasel ajal ei jäta kahtlust, et teraviljatoodangult võib NSV Liit järele jõuda Ühendriikidele juba seitseaastaku lõpuks.

Suurem mahajäämus, mis esineb mõnede loomakasvatussaaduste (liha, munad) tootmise osas iga elaniku kohta, on täiesti võimalik likvideerida juba lähemal ajal. N. S. Hruštšov oma kõnes Siberi oblastite, kraide ja autonoomsete vabariikide põllumajanduse eesrindlaste nõupidamisel Novosibirskis 8. märtsil 1961. aastal ütles: «Minu arvates peab praegu kõnelema mitte enam selle ülesande reaalsusest, vaid sellest, millal, mis ajaks me jõuame Ameerika Ühendriikidele järele loomakasvatussaaduste tootmise poolest iga elaniku kohta. Seda ei dikteeri Nõukogude Liidu auahne taotlus Ameerika Ühendriikidest ette jõuda. Saada rohkem loomakasvatussaadusi — see tähendab teha nõukogude inimeste elu paremaks.»

Kommunistliku Partei ja Nõukogude valitsuse pidev hool põllumajanduse arendamise eest, põllumajanduse eesrindlaste suured saavutused võimaldavad täita NLKP programmis põllumajandusele püstitatud grandioossed ülesanded — täielikult rahuldada kogu elanikkonna ja rahvamajanduse vajadused põllumajandussaaduste järele, suurendada põllumajanduse toodangu üldmahtu 10 aastaga (1961—1970) umbes kahe ja poole kordseks ning 1980. aastaks kolme ja poole kordseks.

Tähtsamate põllumajandussaaduste tootmiselt ületavad sotsialismimaad 1965. aastal kapitalistlike riikide poolt saavutatud taseme. 1965. aastal toodavad sotsialistliku süsteemi maad 60 protsenti kogu maailmas toodetavast teraviljast, üle 50 protsendi lihast, 50 protsenti piimast ja munadest ning puuvillast. 1980. aastaks suureneb sotsialistlikus süsteemis põllumajandustoodang orienteeruvalt peaaegu 4 korda.

4. Ületada kapitalistlik süsteem tööviljakuse osas

Ühiskonna arenemise majandusseaduseks on ühiskondliku tootmisaja kokkuhoid tootlike jõudude arenemise baasil. Niikaua kuni tootmissuhted seda soodustavad, õigustab

antud tootmisviis end ajalooliselt. Tööviljakuse tõstmise aste, ühiskondliku tööaja kokkuhoiu aste määrab tootmisviisi progressiivsuse ja tema eksisteerimise ajaloolised piirid. Iga uus tootmisviis võib võita vaid siis, kui ta kindlustab oma üleoleku tööviljakuse kasvu osas, kui ta tõstab tööviljakuse kõrgemale endisest, vanast tootmisviisist. «Tööviljakus on lõpuks uue ühiskonnakorra võiduks kõige tähtsam, kõige peamine. Kapitalismi saab lõplikult võita ja ta võidetakse lõplikult sellega, et sotsialism loob uue, palju kõrgema tööviljakuse.»¹² Teiste sõnadega, iga uue tootmisviisi ajalooliseks missiooniks on tingimuste loomine ühiskondliku tööviljakuse tõstmiseks senisest kõrgemale astmele. Seda on sunnitud tunnistama isegi osa kodanlike majandusteadlasi. Näiteks Ühendriikide majandusteadlane G. Adams oma raamatus «Võistlevad majandussüsteemid» märgib, et tööviljakuse näitaja on selleks «hinnaliseks kriiteeriumiks, mida võib kasutada iga majandussüsteemi hindamiseks, mis asub nüüd võistluses.»¹³ Sama rõhutab ka teine Ühendriikide majandusteadlane W. Galenson raamatus «Tööviljakus Nõukogude ja Ameerika tööstuses.»¹⁴

Kuid tööviljakuse näitaja on kvalitatiivne. Ta ei anna kvantitatiivset ülevaadet selle või teise maa majanduslikust arengust. Selles ei väljendu toodangu maht, mis on aluseks elanikkonna materiaalsete vajaduste rahuldamiseks. Kõrge tööviljakuse juures võib ebaratsionaalselt kasutada oma tööjõu ressursse, mille tõttu võib toodangu hulk olla väike ja elatustase madal. Tööjõuressursside mittetäielik rakendamine on kapitalismile iseloomulikuks nähtuseks. Sõjajärgsel perioodil on Ühendriigid kaotanud tööpuuduse tõttu 100 miljardit inimtöötundi, s. o. ameerika tööstustöölise kaheaastane tööaeg. Aastail 1946—1960 kaotati streikide tõttu 596,7 miljonit inimtööpäeva. Nõukogude Liit võib oma ressursside parema ärakasutamise teel madalama tööviljakuse juures saavutada suurema toodangumahu üldse ja samuti arvestatuna iga elaniku kohta ning kindlustada kõrgema elatustaseme kui Ühendriikides.

Tööviljakuse võrdlemine NSV Liidu ja Ühendriikide tööstuses näitab, et tingituna ajaloolisest arenemisest, mille tulemusel Tsaari-Venemaa jäi Ühendriikidest maha töö-

¹² V. I. Lenin, Teosed, 29. kd., lk. 394.

¹³ G. Adams, *Competitive Economic Systems*, New York, 1955, lk. 22.

¹⁴ W. Galenson, *Labour Productivity in Soviet and American Industries*, New York, 1955, lk. 6—7.

viljakuselt 9 korda, on NSV Liidus, vaatamata kiirele ja kolossaalsele tööviljakuse tõusule sotsialismi ajal, tööviljakuse tase siiski mõnevõrra madalam kui Ameerika Ühendriikides, kuid kõrgem Lääne-Euroopa arenenud töös-
tusriikidest.

Tabel 10

Tööviljakus NSV Liidus ja USA-s
(aastatoodang 1 töölise kohta)

USA = 100	NSV Liit
Teras	53,0
Rauamaak	37,3
Kivisüsi	28,2
Metallitöötlemise	
tööpingid	69,5
Tselluloos ja paber	39,6
Puuvillane riie	38,5
Siidriie	41,5
Villane riie	42,3
Jalatsid	44,0
Kunstkiud	19,8
Tsement	32,9
Piim ja piimasaadused	53,1
Jahu	60,8

Kõrge tööviljakus Ameerika Ühendriikides on tingitud mitte ainult tootlike jõudude kõrgest arenemistasemest, vaid ka määratu kõrgest töö intensiivsusest, mis põhjustab töölise organismi enneaegse kulumise. Kasumiahnusest tagaäetuna ei hooli kapitalistid töölise elust ja tervisest.

Sotsialistliku süsteemi eeliste alusel võib saavutada tööviljakuse niisuguse taseme, mis normaalse töö intensiivsuse säilitamisega kindlustab ühe töölise kohta suurema toodangu kui Ühendriikides. Sotsialistliku süsteemi juures kindlustatakse tööviljakuse tõus selliselt, et töö intensiivsuse keskmine tase ei kahjustaks töölise normaalset töövõimet. Seejuures lühendatakse tööaega ja lähemal ajal seatakse Nõukogude Liidus sisse kõige lühem töönädal maailmas.

Eespool toodud tööviljakust võrdlevad keskmised andmed jätavad varju selle, et NSV Liidu rea tööstusharude eesrindlike ettevõtete tööviljakus on kõrgem kui Ameerika Ühendriikides. Näiteks on malmisulatamine Magnito-

gorski ja Kuznetski tehastes 2,8—2,9 korda viljakam kui NSV Liidu vastavas tööstusharus keskmiselt ja Ühendriikides. Samasuguseid näiteid võib tuua ka kivisöetööstusest ja teistest tööstusharudest. Nendes tööstusharudes on tarvis viia tootmine samale tasemele kui selle tööstusharu eesrindlikes ettevõtetes ja Ühendriikide näitajad tööviljakuse kohta ületatakse. Nendes tööstusharudes tähendab mahajäänud ettevõtete järelejõudmine eesrindlastele Ühendriikidest mahajäämise likvideerimist.

Nõukogude tööstuse mahajäämine Ühendriikide tööviljakuse tasemelt on peamiselt tingitud suhteliselt vähesest energeetika ja suhteliselt puudulikust tehnilisest varustusest. Tehnika arenemine, elektrienergia tootmise suurendamine käesoleval seitseaastakul võimaldab tõsta tööviljakust. Ettevõtete tehnilisel rekonstrueerimisel, kompleksel mehhaniseerimisel, automatiseerimisel ja moderniseerimisel on oluline tähtsus mahajäämise likvideerimisel tööviljakuse alal.

Tööviljakuse kasvutempo on NSV Liidus märgatavalt kõrgem kui Ameerika Ühendriikides ja teistes kapitalistlikes maades. Aastail 1914—1960 oli tööviljakuse keskmine aastane kasvutempo NSV Liidus 5,3 protsenti, Ühendriikides 2,3 protsenti, Prantsusmaal 2 protsenti, Inglismaal 1 protsent. NLKP programmis on ette nähtud tõsta tööviljakust tööstuses 10 aasta jooksul rohkem kui kahekordseks ning 20 aastaga nelja- kuni nelja ja poole kordseks, põllumajanduses veelgi enam — 10 aastaga vähemalt kahe ja poole kordseks ning 20 aastaga viie- kuni kuuekordseks. 20 aasta pärast ületab tööviljakus Nõukogude tööstuses Ameerika Ühendriikide tööstuse praeguse tööviljakuse taseme umbes kahekordselt, kui aga arvestada tunni tööviljakust, siis suureneb see seoses tööpäeva lühendamisega NSV Liidus märksa rohkem.

5. Kaader on tootmise arendamise tähtis tegur

Ühiskondliku töö viljakus, materiaalsete hüvede kogus ja kvaliteet, teaduslik-tehniline progress oleneb suurel määral töötajate kultuurilisest ja tehnilisest tasemest. Sellepärast on kahe süsteemi majanduslikus võistluses kvalifitseeritud kaadri ettevalmistamise ja rahvahariduse küsimused üheks oluliseks lõiguks. Selle ala edusammud määra-

vad suures osas kahe süsteemi võistluse tulemused majanduslikul ja kultuurielu alal.

Tulenevalt sotsialistliku korra olemusest kasvab Nõukogude Liidus ja teistes sotsialistliku süsteemi maades pidevalt kvalifitseeritud kaadri osatähtsus ja langeb lihttöö ning madala kvalifikatsiooniga töötajate osatähtsus tootmises. Sotsialism-kommunism kindlustab kõigi ühiskonnaliikmete harmoonilise arenemise, loob selleks materiaalsed ja moraalsed stiimulid ning ühtlasi ka tingimused. Nõukogude Liidu töötajate kõrgest haridustasemest kõnelevad 1959. aasta rahvaloenduse andmed: iga 1000 elaniku kohta oli 281 inimest kesk- ja kõrgema haridusega, iga 1000 töötaja kohta oli 433 kesk- ja kõrgema haridusega inimest, iga 1000 füüsilise töö tegija kohta oli 316 kesk- ja kõrgema haridusega inimest ning iga 1000 vaimsel tööll töötaja kohta tuli 884 kesk- ja kõrgema haridusega inimest.

Kapitalistlikus ühiskonnas ilmneb seevastu dequalifitseerumise tendents. Kasumiahnus, ja sel eesmärgil vähequalifitseeritud töötajate kategooriate säilitamine pidurdab kvalifitseeritud kaadri ettevalmistamist.

Aastatel 1913—1960 on riiklikud kulutused rahvaharidusele, teadusele ja kultuurile kasvanud Nõukogude Liidus 400 korda. Kodanlike majandusteadlaste arvestuste kohaselt on NSV Liidus kulud rahvaharidusele ja teadusele iga elaniku kohta arvestatult kaks korda suuremad kui Ameerika Ühendriikides, 3 korda suuremad kui Inglismaal ja 6 korda suuremad kui Lääne-Saksamaal.

Üldhariduslikes koolides õppijate osas iga 1000 elaniku kohta jäi Venemaa enne Esimest maailmasõda Ühendriikidest maha 4,5 korda, Inglismaast 3,9 korda, Prantsusmaast ja Hollandist 3,4 korda, Belgiast 3,1 korda. Praegu on Nõukogude Liidus õpilaste arv iga 1000 elaniku kohta 5 protsenti suurem kui Prantsusmaal, 8 protsenti suurem kui Inglismaal, 1,4 korda suurem kui Saksa FV-s. NSV Liidu kõrgemates õppeasutustes õpib 2 267 000 inimest või 17,8 korda rohkem kui tsariaegsel Venemaal. Meil tuleb iga 10 000 elaniku kohta 107 üliõpilast. See on 1,1 korda rohkem kui Ühendriikides, 2,6 korda rohkem kui Prantsusmaal, 3,3 korda rohkem kui Saksa FV-s, 3,2 korda rohkem kui kõigis Euroopa kapitalistlikes maades, 4,5 korda rohkem kui Aasia kapitalistlikes maades ja Lõuna-Ameerikas ning 19 korda rohkem kui Aafrikas. Euroopa rahvademokraatiamaades õpib 1,5 korda rohkem üliõpilasi kui Euroopa kapi-

talistlikes maades, arvestatuna 1000 elaniku kohta. Seitse-aastaku jooksul suureneb NSV Liidus üldhariduslikes koolides õppijate arv 44 protsenti ja moodustab 45,3 miljonit, kuna Ühendriikides suureneb see arv 17 protsenti ja moodustab 44 miljonit.

Tehniliste spetsialistide ettevalmistuselt on Nõukogude Liit käesoleval ajal maailmas esikohal. Näiteks inseneride ettevalmistamise osas on Nõukogude Liidu ja Ühendriikide suhe järgmine:

Tabel 11

Inseneride ettevalmistamine NSV Liidus ja USA-s
(tuh. inim.)

Aastad	NSVL	USA	Dipl. inseneride arv	
			NSVL	USA
1950	37	53	392	316
1955	75	22	721	400
1958	102	35	894	485
1959	117	38	987	505
1960	120	38	1116	525

Tabelist nähtub, et 1958. aastal valmistati NSV Liidus ette insenere 2,7 korda rohkem kui Ühendriikides. 1957. aastal valmistati NSV Liidus ette 205 000 keskharidusega spetsialisti tööstuse, ehituse, transpordi ja side alal. 1960. aastal oli NSV Liidus üle 1 miljoni diplomeeritud inseneri. Arvestades 1000 elaniku kohta oli NSV Liidus diplomeeritud insenere 1,8 korda rohkem kui Ühendriikides. Nõukogude tehnilistes õppeasutustes õpib 3,4 korda rohkem üliõpilasi kui Ühendriikides. 1960. aastal valmistati NSV Liidus ette 120 000 uut inseneri. Ühendriikides on viimaste aastate keskmine 25 000—38 000 inseneri. Ka teadmiste poolest on nõukogude eriteadlaste tase kõrgem. Näiteks kulub meil inseneride-mehaanikute ettevalmistamisel kõrgema matemaatika õpetamiseks 1,9 korda rohkem aega ja teoreetilise mehaanika õpetamiseks 1,5 korda rohkem aega kui Ühendriikides.

Kodanlike majandusteadlaste arvestuste kohaselt võivad ameeriklased 1965. aastaks ette valmistada 316 000 inseneri. Arvestades, et nende prognoosid aastail 1956—1959 täideti 92,5 protsenti, võib arvata, et 1965. aastaks on reaalne 292 000 inseneri ettevalmistamine. NSV Liidus aga valmistatakse ette ajavahemikul 1959—1965 880 000 inseneri.

Tähendab kvalifitseeritud kaadri ettevalmistamise osas on sotsialistliku süsteemi maad praegu ette jõudnud kapitalistlikust süsteemist ja kõige arenenumatest kapitalistlikest riikidest. See tähendab aga, et tagatakse kõrgem töövõljalikus, mis suurel määral oleneb töötajate üldhariduslikust ja erialasest ettevalmistusest, nende kvalifikatsioonist. Sotsialism tagab inimeste talendi täieliku vaba arenemise, tema võimete täieliku harmoonilise arendamise ja kasutamise. Üleminekul sotsialismilt kommunismile suureneb veelgi sotsialismimaade hariduslik üleolek kapitalismist. Kommunismile üleminekuks on tarvis kasvatada kommunistlikult teadlikke, kõrgelt haritud inimesi, kes on suutelised tegema nii füüsilist kui vaimset tööd. NLKP programm näeb ette lähemal aastakümnel 11-aastase üldise ja polütehnilise keskkooli kohustuse kehtestamise kõigile kooliealistele lastele ning 8-klassilise koolikohustuse sellele osale noorsoost, kes töötab rahvamajanduses ning kellel ei ole vastavat haridust. 1970.—1980. aastatel kindlustatakse kõigile keskhariduse saamise võimalus. NLKP kavatseb teostada ulatuslikku koolide ja kultuurhariduslike asutuste ehitamise programmi. Kõik koolid saavad head hooned ja lähevad üle ühe vahetusega õppetööle. Laialdaselt rakendatakse koolides uusimaid tehnilisi vahendeid — kino, raadiot, televisiooni. Areneb edasi kõrgem ja kesk-eriharidus. Laiendatakse kõrgemate koolide ja kesk-eriõppeasutuste võrku ning igal aastal suurendatakse õppijate kontingente. Sellistel põhimõtetel hariduse korraldamise eesmärgiks on igakülgsest arenenud kommunistliku ühiskonna liikmete kujundamine, kes suudavad edukalt ellu viia kommunismi ülesehitamise grandioosset plaani.

Ameerika haridussüsteem elab üle sügavat kriisi. Ühendriikides finantseeritakse haridussüsteemi kohalike võimude ja osariikide poolt. 1957/58. õppeaastal said alg- ja keskkoolid ainult 4 protsenti väljaminekutest föderaalvalitsuselt. Rahvusliku Hariduse Assotsiatsiooni andmeil läheb 5000 dollari suuruse sissetulekuga ameeriklase poolt makstavatest 891 dollari suurustest maksudest 444 dollarit sõjaväele ja ainult 4,7 dollarit haridusele. 1957/58. eelarveaastal suunati ainult 0,43 protsenti kuludest haridusele. Ajakiri «The New York Times Magazine» teatas 1959. aasta jaanuaris, et Ühendriikides puudub 142 000 klassiruumi, mille tulemusel on «liigsed» ligi 2 miljonit õpilast. Tuntakse teravat puudust kooliõpetajatest. Paljude õpetajate erialane

ettevalmistus on nõrk, klassid on üle kuhjatud. «Ainuke, mida on külluses ameerika koolides — need on õpilased,» kirjutas Ühendriikide ajakiri «Life».

Kõrgemates õppeasutustes muutub õppimine järjest kallimaks. 1958. aastal maksis õppimine keskmiselt 1500 dollarit aastas riiklikes ja 2000 dollarit kõrgemates eraõppeasutustes. Umbes 20 protsenti üliõpilastest saavad mingisugust stipendiumi, mille keskmiseks suuruseks on 277 dollarit aastas. Kuid see katab ainult väikese osa õppekuludest. Üliõpilased otsivad teenistust, et saada õppimiseks raha. Kuid nagu märgib ajakiri «School Life»: «Isegi siis, kui nad töötavad kogu suve jooksul ja osaliselt õppeaasta kestel, ei suuda paljud kolledžite õpilased ise kanda õppimiskulusid. Arvud näitavad, et ainult pooled keskkooli parimatest lõpetajatest, kes moodustavad veerandi lõpetajatest, astuvad kolledži. Ei ole kahtlust, et rahalised raskused on kolledžitest lahkumise tähtsaimaks põhjuseks.»

Järelikult võivad kapitalistlikes maades omandada kõrgemat haridust ainult varakate klasside lapsed.

Diskriminatsioon esineb ka naiste osas. Rahvusliku Teadusliku Fondi andmeil on Ühendriikides igast 100 teadlasest ja insenerist ainult 8 naist. Naised moodustavad ameerika füüsikutest 2, geoloogidest 3, arstidest 5, keemikutest 7, bioloogidest 8, inseneridest 0,0003 protsenti.

Presidendi komisjon hariduse küsimustes oma ettekandes presidendile märkis, et «kõige kriitilisemaks kitsaskohaks hariduse arendamisel ja paremustamisel Ameerika Ühendriikides on kvalifitseeritud õpetajate kaadri suurenev puudus. Meie natsioon tarbib seda teravilja, mis on ette nähtud seemneks järgmiste aastate lõikuse saamiseks pillaja farmeri sarnaselt». Ajakirja «School Life» andmeil puudub Ameerika Ühendriikides 132 000 alg- ja keskkooliõpetajat. Selles küsimuses loodud erikomisjonide arvates ei lahendata seda probleemi veel lähema 10 aasta jooksul. 80 000 õpetajal ei ole vajalikku ettevalmistust, mille tõttu «sajad tuhanded ameerika lapsed jäävad ilma kompetentsest õpetusest». Õpetajate kaadri vähesuse üheks põhjuseks on see, et kooliõpetaja, kes on lõpetanud kõrgema kooli, aastapalk on 3600 dollarit aastas, mõnel pool koguni 2500 dollarit (ametlik elatusmiinimum on umbes 5400 dollarit). Võrreldes 1940. aastaga on õpetajate reaalpalk langenud 30 protsenti. Presidendi komisjon jõudis järeldusele, et professorite ja kolledžite õppejõudude palka tuleb tõsta 75—80

protsenti. Ameerika ajakirjandus kirjutab sellest, kuidas kümned tuhanded õppejõud lahkuvad madala palga tõttu kõrgematest õppeasutustest, asudes tööle tööstus- ja kaubandusfirmadesse. Kooliõpetaja ja kõrgema kooli õppejõu moraalne prestiiž on madal, kuna see oleneb kõigepealt palga suurusest. Inimest hinnatakse kapitalistlikus ühiskonnas tema poolt saadava sissetuleku järgi. Õpetajaid loetakse «hädavareteks», kes ei suuda kindlustada enesele muudel aladel suuremat sissetulekut. Ühiskondlik arvamus on muutnud teadlased ja õppejõud bulvariajakirjanduse ja komiksite naerualuseks. «Ameeriklasi õpetati suhtuma teadlastesse kui mittesoovitavatesse kodanikesse, kes ei ole kohanenud eluks tublide poiste ühiskonnas. Me kujutame professoreid karikatuurselt kui koomilisi isiksusi vihmamantlites ja barettides, nõrkadena ja viljatutena või parandamatute kurjategijatena, kes kavatsevad süüdata kapitooriumi ja kukutada vabariiki. Me leiutasime termini «munapea» (egghead), mis väljendab põlgust iga mõtleva inimese suhtes ja samal ajal me kuulutame rumalad täiuslikkuse eeskujuks.»¹⁵ Antiintellektualism on vähktõbi, mis on kiiresti levinud Ameerikas.

Hariduselu kriis Ühendriikides väljendab tänapäeva kapitalismi roiskumist ja parasitismi. Kui kunagi noor kodanlus astus välja feodaalaja pimeduse ja harimatuse vastu, siis tänapäeval on kodanlus ise oma aja ära elanud klassi osas, kes külvab umbusku inimese võimetusse, jutlustab intellektuaalsest metsistumisest, kasvatab põlgust kõrgete ideaalide ja püüdluste vastu.

IV. SOTSIALISM-KOMMUNISM KINDLUSTAB KÕIGE KÕRGEMA ELATUSTASEME MAAILMAS

Majandusliku võistluse üheks tähtsamaks näitajaks on rahva materiaalne elatustase. See näitab antud tootmisviisi efektiivsust ja otstarbekohasust. Sotsialismi-kommunismi ajalooliseks missiooniks ja eesmärgiks on kõigi ühiskonnaliikmete kasvavate materiaalsete ja kultuuriliste vajaduste rahuldamine. «Me võistleme selle nimel, et parandada veelgi rahva heaolu. Selle ülesande lahendamisega näitame kogu maailmale veel kord, milleks on võimeline nõukogude kord, sotsialistlik põllumajandussüsteem, milleks on

¹⁵ «Congressional Record», 11. IX 1958, lk. 178087.

võimelised meie inimesed, keda juhhib Kommunistlik Partei,» ütles N. S. Hruštšov.

Inimkond on alati unistanud jõukast, külluslikust elust, ühiskonnast, kus ei ole rikkaid ja vaeseid, kus kõik võivad võrdselt maitsta oma töö vilja. Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei programm kuulutab kogu maailma rahvastele, et niisuguseks ühiskonnaks on kommunism. «Kommunism on klassideta ühiskonnakord, kus kehtib ühtne tootmisvahendite üldrahvalik omandus ja kõigi ühiskonnaliikmete täielik sotsiaalne võrdsus, kus koos inimeste igakülgse arenemisega kasvavad pidevalt areneva teaduse ja tehnika baasil ka tootlikud jõud, kus kõik ühiskonna rikkuse allikad hakkavad voolama võimsa jõena ja viiakse ellu üllas põhimõtte «igauhelt tema võimete kohaselt, igauhele tema vajaduste järgi», öeldakse NLKP XXII kongressil vastuvõetud programmis.

Nõukogude Liit seadis endale ülesandeks kindlustada kõige kõrgem elatustase maailmas ja luua 20 aasta jooksul tingimused üleminekuks vajaduste järgi jaotamise kommunistliku printsiibi elluviimisele.

Rahva elatustaseme all mõistetakse rahva materiaalsete ja kultuuriliste vajaduste rahuldamise astet. See sõltub tootlike jõudude arengutasemest, ühiskondliku korra iseloomust. K. Marx kirjutab, et elatustase «sisaldab mitte ainult füüsiliste vajaduste rahuldamist, vaid ka nende ühiskondlike tingimuste poolt sünnitatud teatud vajaduste rahuldamist, millistes inimesed elavad ja kasvavad.»¹⁶ Elatustaseme võrdlemisel eri süsteemiga riikides ei saa piirduda mingisuguse ühe näitajaga. Siin tuleb võrrelda põhiliste toidu- ja tarbekaupade tarbimist, reaalpalka liikumist, sotsiaalkindlustust ja kõiki täiendavaid makseid ning soodustusi, mida töötajad saavad.

Elatustase oleneb kõigepealt natsionaalse tulu suuruselt ja selle jaotamise viisist. Kuna tootmistase ja tööviljakus NSV Liidus jäävad veel maha Ühendriikide vastavatest näitajatest, siis ka natsionaalne tulu on NSV Liidus veel mõnevõrra väiksem kui Ühendriikides, moodustades viimasest

¹⁶ K. Marx ja F. Engels, Valitud Teosed, I kd., Tallinn, 1957, lk. 348.

umbes 60 protsenti. Kuid vastavalt NLKP programmis seatud ülesandele, suureneb NSV Liidus natsionaalne tulu lähema 10 aastaga peaaegu kahe ja poole kordseks. 1970. aastaks ületab natsionaalne tulu NSV Liidus Ühendriikide taseme nii üldmahult kui ka arvestatuna iga elaniku kohta. 1980. aastal on natsionaalne tulu NSV Liidus 84 protsenti suurem kui Ühendriikides. Kui arvestada aga natsionaalset tulu iga töötaja kohta, siis Nõukogude Liit jõuab Ühendriikidest ette juba varem.

Igas ühiskonnas määrab tarbimise lõppkokkuvõttes tootmine. Kuid tootmise taseme ja rahva materiaalse elatus- taseme vahel ei ole kapitalistlikus ühiskonnas otsest võrdsust. Selles ühiskonnas on eriti suur vahe toodetud ja töötajate, tootjate tarbimiseks mineva toodangu vahel. Töötajate tarbimist kapitalistlikus ühiskonnas ei määra toodetud kaupade hulk, vaid selle määrab tööjõu hind. Sellepärast ei anna natsionaalse tulu suurus, mis näitab elanikkonna elatustaset, kapitalistlikus ühiskonnas veel ülevaadet töötajate tarbimise ulatusest, nende elatustasemest. NSV Liidus on kõik inimesed võrdselt vabad ekspluateerimisest ja võrdsed tootmisvahendite suhtes, kõik on töötajad. Sellepärast tuleb NSV Liidus natsionaalse tulu tarbimist uurida iga elaniku kohta, Ühendriikides aga iga töötaja kohta. Kapitalistlikes maades läheb lõviosa natsionaalsest tulust ekspluateerijatele. Näiteks saab Ühendriikides 13—15 protsenti elanikkonnast 50 protsenti natsionaalsest tulust. Kui perekonna keskmine aastatulu Ameerika Ühendriikides moodustab umbes 6000 dollarit, siis saab 45 protsenti perekondadest vähem kui 4000 dollarit aastas. Kodanliku statistika ametlike andmete järgi diferentseerusid tulud 25,6 miljonil perekonnal, kelle aastatulu oli alla 4000 dollari, järgmiselt:

Tabel 12

Perekonna aastatulu dollarites	Perekondade arv (tuh.)	% perekondade üldarvust
Vähem kui 500	1 300	2
501—1000	3 250	6
1001—2000	7 400	13
2001—3000	6 258	11
3001—4000	7 397	13
Kokku aastatuluga kuni 4000 dollarit	25 605	45

Esitatud ülevaatest nähtub, kuivõrd ebavõrdne on tulude jaotus Ameerika Ühendriikides. See on üldse iseloomulik kapitalistlikule süsteemile tervikuna. Töötajate materiaalse olukorra halvenemise, absoluutse ja relatiivse vaesumise taustal näeme ekspluataatorlike klasside luksust, pillavat ja parasiitlikku, külluslikku eluviisi. Sellepärast, olgugi Ühendriikide keskmine näitaja tarbimise suuruse kohta kõrgem kui Nõukogude Liidus, ei tähenda see veel seda, et iga ameeriklane elab paremini nõukogude töolisest. Mis kasu on näiteks töötul ameeriklasel sellest, et tema maal toodetakse ja tarbitakse keskmiselt iga elaniku kohta palju liha, võid, televiisoreid ja autosid? Kapitalistlikus ühiskonnas võidab tootmise kasvu läbi ainult see «hing», kes on rikkam, kellel on kapitali. «Hing», kellel kapitali ei ole, jääb virelema ka tootmise kasvu korral. Kapitalistliku korra «võrdsed» tingimused selles seisavadki, et sel ajal, kui üks rikastub, teine sureb nälga. Sotsialismi tingimustes ei ole mõeldav niisugune vastuolu, et tootmine kasvab, elanikkonna põhimasside tarbimise tase aga ei tõuse. Sotsialistlikus ühiskonnas tootmise kasvu selleks planeeritaksegi, et suurendada materiaalsete hüvede summat ühiskonna kõigi liikmete vajaduste järjest täielikumaks rahuldamiseks. Tootmine sotsialismi ajal ei ole allutatud kasumi saamise eesmärgile, vaid ühiskonna kõigi liikmete vajaduste rahuldamisele.

Sotsialistlikus ühiskonnas ei saa asetada võrdsusmärki kogutoodangu ja isiklikuks tarbimiseks mineva toodangu vahele. Osa ühiskondlikust koguproduktist läheb tootmises kulunud vahendite korvamiseks, akumulatsiooniks, reserveks, ühiskondlikesse fondidesse. Kuid see, mis arvatakse maha ühiskondlikeks vajadusteks, läheb lõppkokkuvõttes siiski sel või teisel kujul sotsialistliku ühiskonna töötajatele. Arvestades, et Ühendriikides läheb töötajatele umbes 50 protsenti natsionaalsest tulust, NSV Liidus aga kõik, saavutab NSV Liit veel enne, kui ta natsionaalne tulu võrdub Ühendriikide natsionaalse tuluga, kõrgema elatus-taseme kui Ühendriikides.

Juba nüüd on Nõukogude Liit rea elatus-taseme näitajate osas Ameerika Ühendriikidest ees.

E s i t e k s. Nõukogude Liidus on kõigile garanteeritud töö. Tööpuudus ei kollita enam Nõukogudemaa töötajaid nagu Ameerika Ühendriikides, kus ta ripub Damoklese mõõgana tööliste pea kohal. 1959. aastal kaotasid Ameerika

rika Ühendriikide töötajad tööpuuduse tõttu 16,7 miljardit dollarit ehk 6,8 protsenti palgast, s. o. 278,9 dollarit töötaja kohta. 1961. aasta algul oli Ameerika Ühendriikides ligi 6 miljonit töötut. Kui võtta arvesse Ühendriikide majandusteadlaste prognoose Ühendriikide majanduse arenemise kohta 1975. aastani, nende arvestusi elanikkonna juurdekasvu, tööliste arvu kasvu kohta ja isegi kui usaldada kodanlike majandusteadlaste optimistlikke ennustusi töönädala lühendamise kohta, kujuneb nende arvestuste kohaselt siiski 1975. aastaks Ühendriikides 7,7—9,7 miljonit üleliigset töövõimelist inimest, kelle töökäsi ei vajata.

Seega ei saa kapitalistlik eramajanduse süsteem pakuda mingit rõõmustavat perspektiivi tööga kindlustamise kohta oma maa töötajatele. Kas mitte seda «vabadust» — jääda ilma tööta, ei tulekski mõelda kodanliku «vaba maailma» propagandaloosungi all?

T e i s e k s. Töötajate reaalpalka suurust määrab peale nominaalpalka veel rida tegureid, millest üheks tähtsamaks on maksukoormus. Nõukogude Liidus, kus käesoleval ajal rakendatakse ellu elanikkonna elatustaseme tõstmise suurejoonelist kava, ei etenda elanikkonnalt võetavad maksud olulist osa. 1960. aastal on nende osatähtsus riigieelarve tuludes ainult 7 protsenti. 1961. aastal lõpetati täiesti maksude võtmine töötajatelt kuupalgaga kuni 60 rubla ja 61—70-rublaselt palgalt alandati makse 40 protsenti. Lähematel aastatel lõpetatakse maksude võtmine ka kõrgematelt palkadelt ja seepärast võime juba kõige lähemal ajal konstateerida, et NSV Liit on maailmas ainus riik, kus töötajate palgalt ei võeta makse. Teiselt poolt, kui võrrelda praegu elanikkonnalt võetavat maksusummat riigi väljaminekutega sotsiaalkindlustusele, stipendiumideks, puhkusetasudeks, meditsiiniliseks teenindamiseks jne., s. t. summadega, mida riik maksab töötajatele tagasi ja mis moodustavad järelikult palgalisa, siis selgub, et riik kulutab üle 4 korra rohkem kui laekub makse. 1962. aastal peab laekuma NSV Liidus elanikkonnalt maksudena 5,8 miljardit rubla, kuid riik kulutab haridusele, teadusele ja kultuurile 12,4 miljardit rubla, rahva tervishoiule 5 miljardit rubla, sotsiaalkindlustuseks 11,3 miljardit rubla, s. o. kokku 28,7 miljardit rubla.

Kui kodanlikud propagandistid uhkustavad, et ameerika töötaja saab osta odavamalt mõningaid tarbeesemeid, siis unustavad nad, et enne seda peab töötaja umbes 30 prot-

senti oma palgast otseste ja kaudsete maksudena ära andma riigieelarvesse, kust suurem osa nendest summadest läheb sõjalisteks kuludeks. Lisaks sellele tuleb märkida, et suur osa ostetud tarbeesemetest on omandatud võlgu. Näiteks 1960. aastal müüdi Ühendriikides tarbeesemeid, mis on määratud pikemaajaliseks tarbimiseks (mööbel, autod, televiisorid jm.) 43,5 miljardi dollari väärtuses. Võlgnevus nende eest moodustas 98,4 protsenti müügihinnast. Arvestades ka varasemat tarbimiskrediidi suurust, võlgnes Ühendriikide elanikkond 1960. aastal 196,4 miljardit dollarit, mis moodustab umbes $\frac{2}{3}$ Ühendriikide natsionaalsest tulust 1960. aastal.

K o l m a n d a k s. Nõukogudemaa töötajate suureks saavutuseks on tasuta arstiabi. Elanikkonna tervise eest hoolitsemine on meil tähtis riiklik ülesanne. Arstide arvult iga 1000 elaniku kohta on NSV Liit ees Ameerika Ühendriikidest. Nõukogude Liidus on arenenud meditsiinitööstus, ulatuslik teaduslike meditsiinasutuste, haiglate, polikliinikute, sanatooriumide jt. raviasutuste võrk. See kõik tagab arstiabi osutamise igale kodanikule. NSV Liidus on käesoleval ajal rahva materiaalse heaolu tõusu ja hästi korraldatud meditsiinilise teenindamise tõttu kõige suurem sündimus ja kõige väiksem suremus, järelikult ka kõige suurem rahvaarvu juurdekasv. Ühendriikide meditsiinilise teenindamise olukorrast kirjutas «New York Times» järgmist: «Iga ameeriklast ähvardab hädadoht, et haiguse korral ei saa ta tasuta arstiabi eest või kui tasub, siis satub tema perekond rahalistesse raskustesse.»

N e l j a n d a k s. Riiklik tasuta rahvahariduse süsteem on taganud Nõukogude Liidule esikoha maailmas eriteadlaste ettevalmistamise ulatuselt ja kvaliteedilt. Nõukogude rahva kõrgest haridustasemest kõneleb see fakt, et iga neljas kodanik Nõukogude Liidus õpib. Nõukogude Liidu kõrgemates õppeasutustes õpib neli korda rohkem üliõpilasi kui Inglismaal, Prantsusmaal, Lääne-Saksamaal ja Itaalias kokku. Igal aastal asub Nõukogude Liidu rahvamajanduses tööle 2,8 korda rohkem insenere kui Ühendriikides. Ühendriikides ja teistes kapitalistlikes maades on kõrgem haridus üldreeglina varakate klasside privileeg. Nõukogude Liidus on õppimine tasuta. Veel enam, 80 protsendile üliõpilastest makstakse riiklikku stipendiumi, mis vabastab üliõpilasi kartusest, et majanduslike raskuste pärast tuleks õppimine katkestada.

Viiendaks. Nõukogude rahva tõusvast elatustasemest kõneleb ka tööpäeva ja töönädala lühenemine NSV Liidus. 1960. aastal kehtestati Nõukogude Liidus 6- ja 7-tunniline tööpäev, s. t. 35—41-tunniline töönädal. Lähema 10 aasta jooksul toimub üleminek 6-tunnilisele tööpäevale või 34—36-tunnilisele töönädalale. Kuigi Ameerika Ühendriikides on kehtestatud ametlikult 40-tunniline töönädal, on üle 30 protsendil töölistest töönädal pikem seadusega lubatust. Seejuures ligi 4,5 miljonit inimest töötab üle 60 tunni nädalas. Nõukogude Liit, olles praegu üheks kõige lühema töönädalaga riigiks maailmas, kehtestab lähemal ajal lühima töönädala maailmas ja tagab sellega veelgi suuremad võimalused elanikkonna vaimseks ja kultuuriliseks arenguks.

Eespool toodud faktid kõnelevad ilmekat keelt sellest, et Nõukogude Liit on lühikese ajaga saavutanud suurt edu elanikkonna elatustaseme tõstmises. Rea tähtsate elatustaset määravate elementide osas, nagu eespool iseloomustatud, samuti niisuguste elementide, nagu palgaline puhkus, tasuta puhkekodud, sanatooriumid, madal korteriüür jt. on Nõukogude Liit juba nüüd ees kapitalistlikest maadest, kaasa arvatud Ühendriigid. Rea teiste elatustaseme näitajate osas jääb NSV Liit Ameerika Ühendriikidest veel maha, kuid see mahajäämus on ajutine. NSV Liit läheb edasi kiire tempoga. Faktid tõestavad, et tootmine areneb NSV Liidus rahva elatustaseme tõstmise eesmärgil. Tootmise kiire kasv kindlustab NSV Liidus kõige kõrgema elatustaseme maailmas. NLKP programm kavandab ulatuslikud abinõud sel eesmärgil. 20 aastaga kasvab NSV Liidus reaaltulu iga elaniku kohta rohkem kui kolme ja poole kordseks. Aastatel 1961—1970 tõuseb suhteliselt madalalpalgaliste tööliste ja teenistujate reaaltulu sellisele tasemele, et meie maal enam ei ole madalalpalgalisi töölisi ja teenistujaid. Minimaalse palgaga tööliste ja teenistujate reaaltulu kasvab sel perioodil ühiskondlikke fonde arvestades umbes kolmekordseks. Kolhoosnike reaaltulu suureneb veelgi kiiremini kui töölistel, kasvades ühe töötaja kohta arvestatuna lähema aastakümnega rohkem kui kahekordseks ning 20 aastaga rohkem kui neljakordseks.

Vastavalt elanikkonna tulude kasvule suurendatakse toidu- ja rahvatarbekaupade tootmist, mis peab kindlustama tarbimise kiire suurenemise, elanikkonna nõudmise

täieliku rahuldamise mitmekesiste toiduainetega ning kõrge kvaliteediga tarbekaupadega.

Käesoleval ajal nõukogude rahvale üks teravamatest probleemidest — korteriküsimus, lahendatakse kommunismi ülesehitamise perioodil. 1980. aastaks kindlustatakse tervishoiu ja kultuurse elu nõuetele vastav korralik korter igale perekonnale. Seejuures hakkavad järk-järgult kõik kodanikud kasutama tasuta kortereid. Aastail 1970—1980 kaetakse ka tasu võtmine kommunaaltranspordi ja teiste kommunaalteenuste (vee, gaasi, kütte) eest. Lisaks senisele tasuta arstiabile hakkavad haiged tasuta kasutama sanatooriume ja saama tasuta ravimeid. Võimaldatakse laste tasuta ülalpidamine lasteasutustes ja internaatkoolides, järk-järgult minnakse üle tasuta ühiskondlikule toitlustamisele ettevõtetes, asutustes ja tootmistööl töötavate kolhoosnikute osas. Veelgi kasvavad ühiskonna kulutused töövõimetute aineliseks kindlustamiseks, toetuste ja stipendiumide maksmiseks jne.

Nõukogude rahva heaolu tõstmise grandioosel programmil on suur rahvusvaheline tähtsus. Nõukogude rahva perspektiiv revolutsioneerib veelgi enam kapitalistlike maade töötajaid, kes võitlevad oma elatustaseme tõstmise ja kapitalistlikust palgaorjusest vabanemise eest. Suure rahutusega kirjutavad Ühendriikide majandusteadlased sellest, mis saab siis, kui NSV Liidus on elatustase kõrgem kui Ameerika Ühendriikides. «Kui Nõukogude Liit saavutab kõrgema elatustaseme kui Ühendriigid, siis tähendab see ohtu ameerika majandussüsteemile, sest ameeriklased võivad soovida asendada oma majanduslik organisatsioon vene omaga,» kirjutab Ühendriikide majandusteadlane G. Adams.¹⁷

V. VÕIDAB SOTSIALISM-KOMMUNISM

Sotsialistliku ja kapitalistliku süsteemi majanduslikus võistluses ilmneb järjest selgemalt sotsialistliku majandussüsteemi üleolek ja eelised kapitalistliku süsteemi ees. Real tähtsatel aladel on sotsialistlik süsteem juba ees kapitalistlikust süsteemist ja Nõukogude Liit kui sotsialistliku süsteemi peamine riik Ameerika Ühendriikidest kui kapi-

¹⁷ G. Adams, Competitive Economic Systems, lk. 14.

talistliku süsteemi kõige arenenumast riigist. Real teaduse ja tehnika aladel, kosmose vallutamises, materiaalse tootmise mõnedel aladel ja elatustaseme rea näitajate osas on Nõukogude Liit edestanud Ameerika Ühendriike.

Majanduslik võistlus sotsialismi ja kapitalismi vahel ei seisa üksnes selles, et saavutada Ühendriikide majanduslik tase. Viimase ületamine on ainult teatud mõõdupuuks NSV Liidu ja Ühendriikide majanduslikus võistluses. Kahe süsteemi majanduslik võistlus etendab otsustavat osa maailma revolutsioonilises protsessis. Ta on selleks platsdarmiks, millel areneb klassivõitlus kogu maailmas kapitalismi ja sotsialismi vahel. See võistlus avaldab otsustavat mõju maailma ajaloo käigule. Just see ongi muutnud jõudude vahekorra sotsialismi kasuks. Sotsialismi senised saavutused on loonud sotsialistliku süsteemi maade rahvastes ja kogu maailma töötajates veendumuse sotsialistliku süsteemi võidus. Kui sotsialistlikus süsteemis ületab elatustase Ameerika Ühendriikide elatustaseme, s. o. selle kõrgema, mida suudab pakkuda kapitalism, siis näeb igaüks, et ainult sotsialism loob laialdased perspektiivid rahvahulkade ammendamatuks loominguks, teaduse ja kultuuri õitsenguks, inimeste unistuste täitumiseks õnnelikust elust, kus ei ole hüljatuid ja töötuid, kus on kindlustatud õnnelik lapsepõlv ja rahulik vanadus.

Nüüd on isegi sotsialismi vaenlased sunnitud konstateerima sotsialismi ajaloolist edu. Iseloomustades sotsialismi saavutusi, kirjutas Kanada ajaleht «Journal» NSV Liidu näite varal: «Ainult idioodid võivad ignoreerida ja mitte vaimustuda Nõukogude Liidu hiilgavast edust teaduse ja teistel aladel. Veel 10 aastat tagasi jäid venelased maha tuumaenergia alal. Käesoleval ajal on nad Läänele sel alal mitte ainult järele jõudnud, vaid ka ette läinud. Venelased on ületanud meid raketiehituses, kosmose vallutamises, reaktiivlennuväe ja aatom-allveelaevade osas. Nõukogude Liit ületab Lääne maid tööstustoodangu juurdekasvu osas ja valmistab ette rohkem insenere ning teadlasi kui kõik lääneriigid kokku.»

Imperialistlikud ringkonnad tunnevad suurt rahunust kapitalistliku süsteemi edasiste perspektiivide suhtes. Näiteks üks Ühendriikide kodanluse ideoloogidest H. Schwartz kirjutab: «Aeg teenis kommuniste paremini kui meid ja ei ole mingit garantiid, et tulevikus olukord muutub.» Ameerika majandusteadlane S. Harris kirjutab: «Ameerika

majandussüsteem ei pea vastu, kui ei võeta tarvitusele kirurgilisi abinõusid.»¹⁸ Ameerika majandusteadlased teevad praegu suuri prognoose Ühendriikide tööstuse võimaliku arenemise kohta. Majandusteaduslikus kirjanduses leidub ennustusi 10, 20, 50 ja isegi 100 aasta peale. Nii näiteks ilmus 1959. aasta oktoobris Ühendriikide Rahvusliku Planeerimise Assotsiatsiooni väljaandel «Majandusliku kasvu pikaajalised prognoosid. Ameerika majandus 1970. aastal.» Ameerika kodanlikud majandusteadlased B. Brown ja M. J. Hansen oma töös «Tootmise tendentsid Ühendriikides 1975. aastani» püüavad kindlaks määrata tootmise kasvutempo Ühendriikides 1975. aastani. Grupp Ühendriikide majandusteadlasi on teinud töös «Resource for Freedom» arvestused Ühendriikide tootmise kohta 1980. aastal. Kõik need ennustused ei põhine loomulikult arvestustel, et Ühendriikide majandust oleks eeloleval perioodil võimalik arendada plaanipäraselt. Kapitalistliku majanduse riiklik reguleerimine ei suuda kõrvaldada konkurentsi ja tootmise anarhiat kapitalistlikus ühiskonnas, kaasa arvatud Ameerika Ühendriikides. Tänapäeva kapitalismi arengu käik hajutab täielikult teooriad «kriisideta» ja «planeeritavast» kapitalismist. Kapitalistlikul eromandil põhinev tootmine areneb stiihiliselt, ebaühtlaselt, vastuoluliselt. Järelikult ei saa kodanlike majandusteadlaste ennustusi kapitalistliku majanduse arengu kohta lugeda reaalsseteks. Nad lähtuvad potentsiaalsetest, aga mitte tegelikest arenguvõimalustest. Nende prognooside autorid eeldavad võimatut — plaanipärasust kapitalistlikus majanduses. Tõelisus ei jäta kivi kivi peale nendes prognoosides. Näiteks ennustas Ühendriikide Planeerimise Rahvuslik Assotsiatsioon tööstustoodangu keskmist aastast juurdekasvu Ühendriikides 4 protsenti, Stanfordini Instituudi teadlased 4,5 protsenti, tegelikult oli kasvutempo aastail 1954—1960 2,5 protsenti.

Kodanlikele ebareaalsetele ennustustele on vastandatud sotsialistlike maade rahvamajanduse perspektiivplaanid, mis on koostatud teaduslikult põhjendatud alustel. Käesoleval ajal on Nõukogude Liidus välja töötatud kommunismi ehitamise generaalplaan kahekümneks aastaks. See reaalne plaan kavandab põhiülesanded sotsialismilt kom-

---

¹⁸S. Harris, Saving American Capitalism. A. Liberal Economic Programm, New York, 1948.

munismile üleminekuks, kommunismi ülesehitamiseks. Kommunismi ülesehitamine on saanud nõukogude rahva vahetuks praktiliseks ülesandeks. Nõukogude rahvas läheb sellele tasemele, mil tema lipule on kirjutatud «Igaühelt tema võimete kohaselt, igäühele tema vajaduste järgi».

Kommunismi ehitamine Nõukogude Liidus on kogu sotsialistliku maailmasüsteemi rahvaste kommunistliku ülesehitustöö koostisosaks. Nõukogude Liidu edusammud kommunismi ülesehitamisel kiirendavad kogu sotsialistliku maailmasüsteemi edasiliikumist kommunismile. Kommunismi ehitamine NSV Liidus tugevdab sotsialistliku maailmaleeri majanduslikku võimsust ja kiirendab tema võitu kapitalismi üle rahulikus majanduslikus võistluses.

SISUKORD:

Sissejuhatus	3
I. Rahuliku kooseksisteerimise leninlik poliitika	5
II. Kahe süsteemi majanduslikus võistluses on saabunud uus etapp	10
III. Sotsialistliku majandussüsteemi eelised tagavad sotsialismi võidu kapitalismi üle	16
1. Tööstusliku tootmise kasv ning arengutempo sotsialistliku ja kapitalistliku süsteemi maades	16
2. Ette jõuda kõige arenenumatest kapitalistlikest maadest toodangu hulgalt iga elaniku kohta	23
3. Edukalt areneb võistlus põllumajanduses	28
4. Ületada kapitalistlik süsteem tööviljakuse osas	32
5. Kaader on tootmise arendamise tähtis tegur	35
IV. Sotsialism-kommunism kindlustab kõige kõrgema elatustaseme maailmas	40
V. Võidab sotsialism-kommunism	47

КЭЭРНА АРНО АРТУРОВИЧ
В ЭКОНОМИЧЕСКОМ СОРЕВНОВАНИИ С
КАПИТАЛИЗМОМ ПОБЕДИТ СОЦИАЛИЗМ

На эстонском языке

Обложка Л. Круусмаа

Эстонское Государственное Издательство
Таллин, Пярнуское шоссе, 10

*

Toimetaja L. Riikoja
Kunstiline toimetaja E. Palmiste
Tehniline toimetaja A. Odamus
Korrektorid A. Nurmoja ja M. Teemägi

Ladumisele antud 18. XI 1961. Trükkimisele
antud 26. XII 1961. Paber 54×84, 1/16. Trüki-
poognaid 3,25. Formaadile 60×92 kohaldatud
trükipoognaid 2,67. Arvutuspoognaid 2,80.

MB-01195. Trükiarv 3000. Tellimise nr. 7576.
Trükikoda «Kommunist», Tallinn, Pikk tn. 2.

Hind 7 kop.

7 kop.

A

17346

187390

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00463539 9